

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה נ"ז/שכ"ח של הממשלה
א' באלול התשכ"ח - 25.8.68

נכחו השרים:

ל. אשכול - יו"ר
 א. אבן
 י. אלון
 י. אלמוג
 ז. ארן
 מ. בגין
 י. בורג
 מ. בנטוב
 י. ברזילי
 ח. נבחי
 י. גלילי
 מ. דיין
 י. ישעיהו
 מ. כרמל
 פ. ספיר
 מ. קול
 ח.מ. שפירא
 י.ש. שפירא
 ז. שרף
 א. ששון

נעדרו השרים: ז. ורהפטיג (בחופשה)
 י. ספיר (בח"ל)

י. עוזאי - מזכירת הממשלה

סדר היום:

- 687. נסיעת שר האוצר, המסחר והתעשייה
- 688. ביטול היתר ישיבה של מתנחלים בחברון
- 689. שאלות
- 690. מינוי ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
- 691. בקשה לכינוס ועדות של הכנסת בעת הפגרה
- 692. צירוף נציג משרד האוצר לוועדה המיוחדת על-פי סעיף 29 לחוק נכסי נפקדים
- 693. שינויים בהרכב ועדות שרים
- 694. הרכב ועדת השרים לבחינת המלצות הוועדה הציבורית בעניין הנהגת ביטוח בריאות כולל
- 695. מינויים בשירות החוץ
- 696. סקירה
- 697. העלאת רמת השירותים הציבוריים ורמת ההכנסה של התושבים בשטחים המוחזקים

687. נסיעת שר האוצר, המסחר והתעשייה

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה.

אני מבין שעלינו לאשר את נסיעתו של שר האוצר, המסחר והתעשייה לארה"ב, לפעולה למען מילווה העצמאות והפיתוח, ולאוסטריה, לביקור לפי הזמנת ממשלת אוסטריה. הוא יעדר כשלושה שבועות, והוא מציע כי בתפקידו כשר המסחר והתעשייה ממלא מקומו יהיה שר החקלאות, ובתפקידו כשר האוצר - ראש הממשלה.

מ ח ל י ט י ם: לאשר נסיעתו של שר האוצר, המסחר והתעשייה לארצות הברית, לפעולה למען מילווה העצמאות והפיתוח, ולאוסטריה לביקור לפי הזמנת ממשלת אוסטריה, החל ביום ו' באלול התשכ"ח (30.8.68) למשך כשלושה שבועות.

ראש הממשלה ימלא מקומו של שר האוצר, ושר החקלאות ימלא מקומו של שר המסחר והתעשייה בעת העדרו של השר ז. שרף מהארץ.

688. ביטול היתר ישיבה של מתנחלים בחברון

שר הבטחון ז. דיין:

נרמה לי שיש שעת רצון ואפשר לגמור היום את עניין מתנחלי חברון. אני מניח שחברי הממשלה קראו את העתק המכתב של מתנחלי חברון ואת מכתב הלוואי שלי שהועבר אליהם. המתנחלים העבירו אלי את המכתב הבא:

"לכבוד שר הבטחון, מר משה דיין, הקריה,

תל-אביב,

הננו להביע את צערנו על הדברים שאמרנו על אי נכונותנו לשמור חוק.

באסיפה שקיימנו ביום שני השבוע הגענו למסקנה שאסור לנו להתמסר למען ענייננו תוך מעבר על חוק, והננו מתחייבים בזה לשמור את חוקי הממשל והוראותיו בשלמותם.

יחד עם זאת, הננו חשים את חובתנו הלאומית להמשיך להתמסר לקידומה של קרית חברון, ובשלבי ביניים, להקמתה של קריית הישיבה על תילה."

לאור המכתב הזה אני מציע לראות את הסכסוך אחס כמחוסל ולהעניק רשיונות גם לאלה אשר ביטלנו את רשיונותיהם בעקבות פרשת הדוכן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מניח שאין התנגדות ואנו מאשרים זאת. אני רוצה בהודמנות זו לשאול ולהציע, אולי נקים ועדה מצומצמת שחדון על עתידה של חברון, ובכלל זה ההצעה להקמת שכונה יהודית בחברון, אחרת ישנן אסיפות של יהודים שרוצים ליישב את חברון, ויהודים שאינם רוצים ליישב את חברון. גם אני מסוגל לשנות את דעתי שלוש פעמים ביום בעניין זה. אני מציע שנקים ועדת שרים מצומצמת שתכיר כיצד ננהג בכלל עם חברון, אם יש אפשרות להקים שכונה יהודית ליד חברון,

או בתוך חברון. אינני אומר כן ואינני אומר לא, אבל אי אפשר להשאיר את העניין תלוי ועומד.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

אני תומך ומתנדב להיות חבר הועדה.

שר הבריאות י. כרזילי:

אני תומך ומנדב את השר כנשוב כחבר הועדה.

השר ט. בגין:

מה יהיה אתי כאשר השר יוסף ספיר איננו?

שר הבריאות י. כרזילי:

תציע אותו לוועדה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

אני מציע לאשר זאת כאן עקרונית ולהשאיר את הרכב

הועדה בידי ראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני אפנה לשרים ואדבר אתם בעניין זה, אני מציע

בינתיים לא לפרסם זאת, כי אחרת יתחיל לחץ.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אם יש חשש שעבודת הועדה תביא להוצאת כספים, צריך להיות בוועדה גם שר האוצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם אצלי זו אחת השאלות. אינני רוצה להיכנס עכשיו לפרטים איך ומה, הייתי רוצה לדעת את דעת שר הבטחון בעניין זה. נדמה לי שטוב שתהיה ועדה שתדון בדבר.

שר הבטחון פ. דיין:

אם קובעים ועדה, אני מציע לקבוע לה תקופת עבודה להכנת הצעותיה. אני מציע שתוך חודש עד שישה שבועות תביא הועדה את הצעותיה לממשלה. במקום לקבוע סחם ועדה, ואחר כך משהו ישאל מה עושה ועדה זו, יכול להיות שבעוד שנה יהיה מצב אחר, צריך לתבוע מהועדה הזאת תוך שישה שבועות עד חודשיים להציע את הצעותיה בהתאם למצב הקיים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר לקבוע זמן עד חודשיים. נדמה לי ששר המשפטים צריך להיות בוועדה זו (השר י.ש. שפירא: לא.) - אין עניינים משפטיים וחוקיים כאשר הממשלה נכנסת לעניין?

שר הסעד י. בורג:

אני מציע שראש הממשלה יביא הצעה להרכב הועדה.

מ ת ל י ט י ס :

(א) בהתחשב באמור במכתכם של מתנחלי חברון מיום כ"ז באב ש"ז (21.8.68) אל שר הבטחון, להעניק רשיונות לאלה ממתיישי חברון אשר רשיונות הישיבה שלהם בוטלו עקב פרשת הקמת הדוכן ליד מערת המכפלה.

(ב) לייפות כוחו של ראש הממשלה למנות ועדת שרים אשר תדון בעניין ההתיישבות היהודית בחברון, וחביא מסקנותיה לממשלה תוך חודשים.

689. שאלות

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול :

בשעתו סובם שראש הממשלה יזמין אליו את שגריר ארה"ב לשיחה בה יביע את דאגתו על משלוחי הנשק הנדולים של ארצות הברית ושל בריטניה ליורדן. ראש הממשלה הבטיח שנקבל אינפורמציה בעניין זה, ועד עכשיו לא שמענו אם נתקיימה הפגישה ומה היו תוצאותיה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני הייתי מבקש להשאיר את השאלות עד לאחר סקירת שר החוץ. יש דברים שביקשתי את שר החוץ למסור בכתב, כמו דין וחשבון על סיוריו באפריקה וכו'.

שר הסעד י. בורג:

לי יש שאילתה מסוג אחר, שקשורה לצנזור.

ב"מעריב" מערב שבת הייתה כותרת לכתבה קטנה, שאומרת: "נדחו בקשות דיין לטפל במטוס אל על." בגוף הכתבה נאמר: "שר הבטחון, מר משה דיין, הציע שלוש פעמים לטפל בבעיית המטוס והצוות באלג'יר. בפעם הראשונה עשה זאת מיד לאחר חטיפת המטוס, ואז הציע שהוא יטפל בכל מכלול הבעיות הקשורות בפרשה זו, אולם פנייתו נדחתה.

ממקורות מהימנים ביותר נודע כי הפרשה העסיקה ביותר את תשומת לבו של שר הבטחון, והוא חזר וביקש פעמיים נוספות לטפל בתור אחראי לענייני הבטחון. אולם, ראש הממשלה, מר לוי אשכול, החליט לרכז את הטיפול בידיו-הוא ובקשתו של מר משה דיין נדחתה."

שאלתי קשורה בהוראות שיש לצנזור, האם ידיעה זו אינה קשורה לענייני בטחון? איפה הגבול בענייני בטחון? אני יודע שידיעה זו עשתה רושם מועזע על אזרחים פשוטים. לכן אני מניש זאת כשאילתה, או לצנזור או לשר המשפטים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני ממונה על הצנזור?

שר הבריאות י. ברזילי:

התכוונתי לשאול באותו עניין, אבל שאלתי היא אחרת: האם זה נכון? כיוון שבעניין זה יש רגישות של הציבור, שהנה מסתבר שהיה שר שרצה לטפל בזה ולא נתנו לו.

שר השיכון ט. בנטוב:

מנין באה ידיעה הזאת?

ראש הממשלה ל. אשכול:

כאשר ראיתי את ידיעה הזאת ב"מעריב" הייתי מלא חמיהה וחשבתי, או שזכרוני לגמרי בוגד בי, או שמשרד הבטחון יביא הסבר. אולי שר הבטחון יכול לתת הסבר.

שר הבטחון ט. דיין:

ההסבר היחירי שאני יכול לתת, שקראתי ידיעה זו ב"מעריב", ולא רק שהיא לא יצאה ממני, אין לי שום ספק שהיא לא יצאה משום איש ממשרד הבטחון, ואין לי שום התחלה של מושג מנין באה ידיעה זו.

פה יושבים אנשים תקופה לא קצרה יחד. אני מניח שאתם יודעים שאינני נפגש עם עתונאים ואינני מדליף ידיעות לעתונאים. לפעמים אני "מתפוצץ" כאשר אני קורא כתבות מסוימות. ואם כבר מדברים על דברים כאלה, אני מוכרח להגיד שאפילו מכתבים שראש הממשלה כותב אלי אישית ואני עונה עליהם אישית, ציטוקי מפרסם ב"ידיעות אחרונות". אמנם אינו מפרסם את המכתבים במלואם, אלא קטעים נבחרים. אין לי שום ספק שזה יוצא ממשרד ראש הממשלה.

קראתי ידיעה זו וחמהתי גם על תוכנה וגם על מקורותיה. מה שאני יכול לומר, שלא ידי ולא ידי האנשים שעובדים איתי "שפכו" את הידיעה הזאת.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

אני מציע שראש הממשלה יטיל על מזכירת הממשלה להכחיש זאת נמרצות בפגישה עם העתונאים היום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לשאלתו של השר ברזילי - במידה שאני יודע וזוכר - "לא דובים ולא יער". בעניין זה לא היתה אף פעם שיחה לחדר ביני ובין שר הבטחון, שבה הסכמתי או לא הסכמתי לאיזה דבר. ביררנו עניין זה בועדת השרים לענייני בטחון. כל הידיעה הזאת ב"מעריב" היתה בשבילי הפתעה גמורה, והייתי בטוח שתבוא איזו הכחשה. זה הוגש כאן בדרך של שאילתה.

אני מציע לשר דיין, אם כי אולי לא הוא לכדו עושה זאת - תשובתי היא בבחינת "כאשר דנים בחטים עונים בשעורה", ודאי שיש הסבר למכתבים שמתפרסמים, או גם כן צריך לדעת איך הם מגיעים.

שר הבטחון ט. דיין:

אני יודע איך הם מגיעים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יפה, אתה רשאי לומר זאת, אבל גם אני יודע איך דברים מגיעים, אבל להוכיח זאת בעדות לא אוכל. אני פניתי פעם לאיש ה-ש"ב ואמרתי לו שהממשלה אינה רוצה ואינה יכולה לשאת הדלפות כאלה, ואנחנו מוכרחים להגיע לחקר הדבר. הוא אמר לי שאפשר להגיע לחקר הדבר אם ייעשה כך וכך. אני כמעט החלטתי על כך בלבי, אבל הוא אמר שאינו מייצץ לעשות זאת, כי כוונתו היתה לצווח לשיחות טלפון וכו'. כאשר מתחילים עם משהו, לא יודעים אף פעם איך זה ייגמר.

יתכן שרבים מאתנו נדמה להם שהם יודעים בדיוק, אתה אולי גם כן יודע משהו, וכך זה הולך.

בכל אופן, בעניין זה אינני זוכר ואינני יודע. להיפך, אם אינני טועה, רק לפני איזה ימים אמר לי שר הבטחון או אולי מישור בשמו, שהוא רוצה לכנס לדיון כל מי שיש לו איזשהו קשר לעניין זה. אמרתי: מצדי בבקשה, יותר מזה אינני יודע.

שר הסעד י. כורג:

אני שאלתי על הצנזורה, כי זה בכל זאת עניין בטחוני מובהק.

שר הדואר י. ישעיהו:

מה זה שייך לצנזורה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני יודע מה הצנזור יכול לעשות במקרה כזה, זה נוגע ליחסים בין שרים, ועחונאים שמחים תמיד להתנפל על דבר כזה, ואחר כך בציבור זה מתפתח מעצמו, זה כמו כדור שלג. כאילו לו נתנו למישהו לטפל בעניין, מזמן היה מסודר. מה יכול היה לעשות?

אני מציע שנסתפק בזה ונעבור לסדר היום. אני מבקש ממזכירת הממשלה שבמסיבת העתונאים היום תודיע שהדבר לא היה ולא נברא, בכל אופן, כך שמענו מאנשים ליד שולחן זה, שלא ביריעתם נמסרה אינפורמציה זאת.

דוד מ. בנין :

אני רוצה להפנות את תשומת הלב לנושא קרוב מאוד,
אם כי הוא רחב יותר, אבל הוא מכריע.

בכנסת נתקבל חוק על שמירת סודיות דיוני הממשלה,
ומאז נכנס החוק לתוקפו הספיקו לעשות אותו לצחוק.

אני רוצה להביא את הדוגמה הבאה. בועדת השרים
לענייני בטחון נמסר לנו בסודי סודות מה שהובטח לאיגוד הטייסים הבינלאומי בקשר
עם המטוס הנמצא באלג'יריה. נאמר לנו בערך שהטייסים מבקשים לשמור על העניין
בסודי סודות, כי הם התחייבו על סודיות הדבר, ואם זה יתפרסם - יתכן שזה יקלקל
לנמרי מה שהושג. באותו יום הופיע העניין הזה בעתוני הערב.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף :

שאלו אותי על כך ואני הכחשתי, כי לא ידעתי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

גם אני לא ידעתי על כך.

דוד מ. בנין :

זה עניין של פיקוח נפש וצריך משהו לעשות בעניין
זה. לי היו פקפוקים ביחס לחוק, אבל הוא נתקבל. העתונאים האלה אינם מקבלים את
הידיעות האלה מהשמים, הם מקבלים ידיעות אלה מבני אדם, בני אדם אלה הם חברי
ממשלה, אחרת לא יכלו לקבל ידיעות אלה. החוק נעשה חסר אונים, הופכים אותו
לניחוך בעיני הכל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכול לקרות דבר כזה, שמישהו באיזשהו משור יידע על כך והוא לגמרי לא יידע שזה נמסר בסודי סודות בוערת השרים לענייני בטחון. אני לא מחפש לזה הסבר, אני רק מציג את האפשרויות.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

זה התפרסם באותו יום ולא יצא משיבת ועדת השרים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

זה היה בעתון עוד לפני הישיבה.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

משום שהייתי פעם יושב-ראש מועצת העתונות לא התלהבתי מהסעיף הזה בחוק, אבל הוא חוקק. החוק הזה נוגע לא רק לשרים, אלא נוגע גם לעתונאים. בזה יש חידוש. אני מציע שמי שממונה על החוק, המשטרה והיועץ המשפטי לממשלה, יבצעו אותו. אי אפשר לתפוס שר, אז יושיבו עתונאי בבית הסוהר.

השר מ. בנין:

זה חמור מאוד, להושיב עתונאי בבית הסוהר, ופי שמוסר את הידיעה לא יעשו נגדו כלום.

ראש הממשלה ל. אשכול :

היה לי ויכוח עם אחד החברים באחת הסיעות בעניין סעיף זה, כי אני חשתי שמה שנתקבל בכנסת איננו מספיק. אבל אם יש אפשרות חוקית כזאת, חייבים לעשות זאת, אז לעתונאי תהיה ברירה להגיד מנין הוא לקח זאת. השופט בפעם הראשונה אולי ינהג ברחמנות, אבל חייבים לעשות זאת.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

השאלה הרטורית ששאל השר בנין: מה יהיה, את העתונאי נושיב בבית הסוהר ואת השר המדליף לא - היתה אחד הנימוקים החזקים נגד הסעיף הזה של החוק. אנחנו טענו, והכנסת קיבלה טענה זו, שנגד שר שמדליף, אם לא תפסנו אותו, אין לנו עצה, ואילו לגבי המפרסם יש עצה, ואנחנו יכולים להוכיח זאת. ברור שבכל מקרה שנגיש חביעה נגד העתונאי, תהיה הטענה הזאת והסניגור יעשה מזה מטעמים גדולים, כפי שעשו מזה בויכוח בכנסת. אבל זהו זה. החליטו לקבל את הרע במיעוט, כלומר לתפוס את העתונאי, אפילו אם לא תופסים את השר המדליף. להביא את העתונאי לדין, ושהוא יתגונן כפי שהוא יכול להתגונן.

השאלה היא, וזה כמעט בנפש דיוני הממשלה, כמובן שחוק כזה כמו כל חוק, אפשר להערים עליו. כאשר יש ישיבה דחופה של ועדת השרים לענייני בטחון בעניין בטחוני מובהק, כותבים בעתונות שראש הממשלה זימן מספר שרים להחליטות בדרג גבוהה. השאלה אם יש להיאבק נגד זה, או אין להיאבק נגד זה. אם יש להיאבק נגד זה - אז יש כמה דרכים.

הדרך הראשונה, ואני אומר זאת באזני ראש הממשלה, שדברים שמסורים לוועדת השרים לענייני בטחון, צריכים להיות במסגרת ועדת השרים לענייני בטחון, ואז לא יקשה להוכיח דבר זה בבית המשפט. אבל אם אין בטחון, לפעמים עניינים נדונים מתוך נוחיות ומתוך דאגה לטובת העניין, בין מספר שרים בוועדת השרים לענייני בטחון, ואז העתונאי יכול לשחק עם זה.

נדמה לי שזה לא רק עניין של כבוד לגבי אלה שיבצעו את החוק. אין לי יחס כזה לחוק, שמוכרחים לשמור על האות של החוק, אבל מוכרחים לשמור על העניין. אם אנחנו רוצים שועדת השרים לענייני בטחון, כל עתונאי השומר נפשו ירחק ממנה, צריך להקפיד בעניין זה בחוט השערה. כלומר, במקרה שיש אינפורמציה כזאת צריך להיות מיד על כך דיון במשטרה ואצל היועץ המשפטי לממשלה, אם זה מקרה שאפשר להגיש נגדו משפט, או לא. אם כן - צריך לעשות זאת; אם לא - צריך לדעת מדוע לא, ואז נשתדל לסנור את החוליה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה דעיון טוב. אני מבין שהממשלה רוצה לשמור ולקיים את מה שהחלטנו. שר המשפטים אומר שמעצמו זה לא נעשה, אם אין מי ששומר על עניין זה. שר המשפטים מציע שיהיה תובע כללי מחברי הממשלה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש תובע כללי, מזכירת הממשלה כאשר היא רואה פרסום כזה בעתון, מסבה את חשומת לבו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מקבל זאת, אחרת אין טעם לחוק.

690. מינוי ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים

(נספח מס. 499 אשר הוגש לחברי הממשלה)

ראש הממשלה ל. אשכול :

מוצע למנות לתפקיד זה את האלוף צבי זמיר. פרטי תולדות חייו נמצאים בתיקכם.

חברי הממשלה וראי זוכרים, כי כאשר החלטנו פעם, על-פי הצעתי, להאריך את תקופת שירותו של הרמטכ"ל רבין, דיברנו על כך שגם לתפקיד ראש המוסד למודיעין תיקבע תקופת כהונה מוגדרת.

אלוף צבי זמיר מוצע במקומו של אלוף מאיר עמית. כל זה בידיעה ותוך הסכם ביני ובין האלוף מאיר עמית זה חודשים רבים.

מוצע שמינויו של אלוף צבי זמיר ייכנס לתוקפו

ב-1 בספטמבר.

מ ח ל י ט י ם: לאחר את מינויו של אלוף צבי זמיר לתפקיד ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, במקום אלוף מאיר עמית, החל ביום ח' באלול התשכ"ח (1.9.68).

691. בקשה לכינוס ועדות של הכנסת בעת הפגרת

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין ששר האוצר מבקש לכנס את ועדת הכספים של הכנסת בזמן הפגרה. אתה בעצמך נוסע. האם זה הכרחי?

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

זה ענין פורמלי, אני לא מוכרח להשתתף בדיון הזה, סגן שר האוצר ד"ר דינשטיין מטפל בזה. הוסבר לי שיש סעיף דחוף. אני מבקש לאשר זאת כאן פורמלית, אני אבדוק את העניין במשרד.

ד"ר י. גלילי:

אני מבקש לצרף לעגלה זו עוד קרון אחד, ולהתיר לי להביא לכנסת אישור להפעלת הועדה לעניין חוק רשות השידור. היות והדיון בחוק זה ייקח הרבה זמן, יש עניין בהפעלת הועדה הזאת גם בפגרה, ולכן אני מבקש להוסיף זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רואה שאין לכם רחמים על הכנסת. אמנם אנחנו השרים עובדים בלי פגרה, אבל הכנסת בפגרה. אם זה דחוף, נאשר את שני הדברים.

מ ח ל י ט י ס: בהתאם לסעיף 73(ב) בתקנון

הכנסת, לבקש מיושב-ראש הכנסת:

(א) לזמן את ועדת הכספים ליום ד' באלול התשכ"ח (28.8.68) לדיון בתיקון שטר הזכיון המהווה נספח א' לחוק זכיון צנורות הנפט, התשי"ט-1959.

(ב) לזמן בעת הפגרה את הועדה של הכנסת אשר אליה הועברה הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס. 2), התשכ"ח-1968, לדיון בהצעת החוק האמורה.

692. צירוף נציג משרד האוצר לוועדה המיוחדת על-פי סעיף 29 לחוק נכסי נפקדים

מזכיר הממשלה * , עוזאי :

זה דבר פורמלי. כועדה זו לא היה נציג משרד האוצר, אבל כיוון שמתפקידה של הועדה הזאת להמליץ בפני האפוסטרופוס בדבר שחרור נכסי נפקדים, חשוב שנציג משרד האוצר יהיה בוועדה.

מ ח ל י ט י ס : בהחלט לסעיף 29 לחוק נכסי נפקדים, החש"י-1950, לצרף את נציג משרד האוצר כחבר בוועדה המיוחדת לצורך סעיפים מס. 27(ב) ומס. 28 של החוק האמור.

693. שינויים בהרכב ועדות שרים

מזכיר הממשלה * , עוזאי :

זה שוב עניין פורמלי. מוצע לצרף את השר פנחס ספיר לרשות לענייני עליה וקליטה, המשותפת לסוכנות ולממשלה. שר האוצר חבר ברשות זו בחוקף תפקידו. כן מוצע לצרף את שר האוצר שרף למוסד לתיאום, המשותף לממשלה ולסוכנות היהודית, מאחר שמיוני חברי המוסד לתיאום הוא אישי. גם המיוני של השר פנחס ספיר במוסד לתיאום היה אישי.

דנשד * , גלילי :

אני מבקש שהממשלה תבחר שר יוסף אלמוגי כחבר ועדת השרים לענייני טלוויזיה במקום השר דיין. דבר זה הוא בהסכם עם השר דיין. השר דיין אינו בא לישיבות ועדת הטלוויזיה. פניתי אליו ושאלתי אותו אם הוא מסכים שיוחלף על-ידי השר יוסף אלמוגי, וקיבלתי את הסכמתו. פניתי לשר אלמוגי וגם הוא נענה. אני מבקש את אישור הממשלה.

מ ח ל י ט י ם :

(א) לצרף את השר פנחס ספיר לוועדת השרים לענייני עליה וקליטה ברשות המשותפת לממשלה ולסוכנות היהודית.

(ב) למנות את השר זאב שרף כחבר המוסד לתיאום המשותף לממשלה ולסוכנות היהודית במקום השר פנחס ספיר.

(ג) לצרף את השר י. אלמוגי לוועדת השרים לענייני הטלוויזיה הכללית.

694. הרכב ועדת השרים לבחינת המלצות הועדה הציבורית בעניין הנהגת ביטוח

בראות כולל

שר הבריאות י. ברזילי :

הכוונה היא לא לשינוי ההרכב אלא לתוספת, כיוון שהועדה שנקבעה בשעתו היתה בהרכב אחר. אני מציע לצרף את שר העבודה לשעבר, שהוא עכשיו שר קליטת העליה, ולהוסיף את השר יוסף ספיר, שר הבריאות ושר העבודה הם יושבי-ראש לחילופין של הועדה.

מ ח ל י ט י ס: בהמשך להחלטה מס. 114 מיום ז' בכסלו התשכ"ז (20.11.66), כי הרכב ועדת השרים אשר נתמנתה לבחון את המלצות הועדה הציבורית בעניין הנהגת ביטוח בריאות כולל, בהתאם להחלטה מס. 114(ב) הנ"ל, יהיה כדלהלן:

שר הבריאות ושר העבודה - יושבי-ראש לתלופין, שר האוצר, השר לקליטת העליה, שר הסעד, שר הפיתוח והתיירות והשר יוסף ספיר.

695. מינויים בשירות החוץ

שר החוץ א. אבן:

ועדת השרים למינויים בשירות החוץ אישרה הבוקר את ההצעות הבאות: מינוי מר אפרים איילון לתפקיד שגריר בבנגי, קהיליה מרכז-אפריקנית; מינויו של מר משה גוראון לתפקיד קונסול כללי בציריך (שוויצריה). הרקע שלו הוא כלכלי, וההרגשה שם היא על הצד הכלכלי. הוא היה סגן מנהל משיב ולפני זה עוזר ראשי במחלקה הכלכלית; מינויו של מר שאול בן-חיים לתפקיד שגריר בבלגטייר (מלאווי). הוא עכשיו קונסול כללי בסידני; וכן מינויו של מר גבריאל דורון לתפקיד ציר בהבאנה (קובה). הוא עכשיו ציר בשגרירותנו בריו דה-ז'נרו.

מ ח ל י ט י ס:

א) לאשר את מינויו של מר אפרים איילון לתפקיד שגריר בבנגי (קהיליה מרכז-אפריקנית);

- (ב) לאשר את מינויו של מר משה גוראון לתפקיד קונסול כללי בציריך (הלוויה);
- (ג) לאשר את מינויו של מר שאול בן-חיים לתפקיד שנרייר בבלנטייר (מלאווי);
- (ד) לאשר את מינויו של מר גבריאל דורון לתפקיד ציר בהבאנה (קובה).

696. סקירה

ראש הממשלה ל. אשכול:

סוף סוף אנחנו מגיעים לסעיף א' של סדר היום. אני מבקש מאוד לקצר, כי יש לנו 33 סעיפים בסדר היום.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

יש לי שני סעיפים בסדר היום שאני מבקש להביא אותם לדיון בשבוע הבא.

שר החוץ א. אבן:

הערה לסדר. אני מציע שראש הממשלה יכנס עכשיו את ועדת השרים לענייני בטחון בהרכב ממשלתי מלא, כי יש כמה וכמה דברים כמוסים ביותר משולבים בתוך דברי. אני מבקש לקבוע שאנחנו יושבים עכשיו כועדת השרים לענייני בטחון. אחר כך נחליט עם ראש הממשלה מה נוריע ומה לא נוריע לגבי העניינים. לפעמים אומרים שעניין מסויים נדון בועדת השרים לענייני בטחון.

דו"ש מ. בג"ץ:

לאחר קבלת החוק על סודיות דיוני הממשלה, עוד צריך להודיע שהממשלה ישבה כועדת השרים לענייני בטחון?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נכון על זה באופן נפרד, לא אנב אורחא.

סקירת שר החוץ:

שר החוץ א. אבן:

הנושאים שעלי לעמוד עליהם הם: המצב בצ'כוסלובקיה; המטוס באלג'יריה ושחרורו; המגעים האחרונים שצפויים עם יארינג; הערה על הדיון בושינגטון על מטוסי "פנטום" וכמה הערות על אפריקה וביאפרה וההתפתחויות במזרח התיכון.

קודם כל על צ'כוסלובקיה. אני רוצה לציין כי שגריר צ'כוסלובקיה בוינה הביע הערכה רשמית מיוחדת להודעתה של ממשלת ישראל. הוא ציין במיוחד את אזכור הזוועה שבחכנסת צבאות גרמניים לארצו. עוד ממשלה שהתייחסה להודעתנו בהקשר זה, זו ממשלת גרמניה הפרואלית. בראנדט הודיע - זה מופיע בהודעה הרשמית שלהם - כי עליו להתנצל בשם העם הגרמני על המעשה השפל של שלטונות אולברייכט, והכנסת צבאות גרמניים לציכיה.

בארצות הברית, במרכז האו"ם וברומניה היו לנציגינו שיחות על השתלשלות המשבר. מסתבר כי ההחלטה על הפלישה נתקבלה חמישה-שישה ימים לפני ביצועה, וזאת לרנל הפצרות נומולקה ואלברייכט, שטענו כי לא

יוכלו לקיים את משטריהם אם יתבסס משטר ליברלי כפואג.

הפעולה נעשתה בחפזון. עובדה שכרית המועצות לא הספיקה להעמיד ממשלת קוויזלינגים בצ'כוסלובקיה, והיו כמה עלונים בתוכניות משניות, ובתוכם כמה עלונים שבהם נאמר: נובוטני מוחזר לשלטון, והם החליטו לא להחזיר את נובוטני לשלטון וכיטלו את האיומים האלה. יש כל הסימנים שהדבר הוכן בחפזון. סימן לחפזון הוא בהכנת המבצע, וגם ברומניה אמרו לנו כי היו פילוגים בתוך השלטון הסובייטי על הנושא זה. הם עמדו לפני ברירה: זעזוע הקומוניזם העולמי וערעור מעמדה הבינלאומי של ברית המועצות, או השלמה עם התמוטטות האימפריה הקומוניסטית בלב אירופה, כלומר בצ'כוסלובקיה. בוהלן טוען שמול ברירה זו הם החליטו לפתור את הבעיה על-ידי קבלת שתי הפורענויות גם יחד, ולדעתו האגדה הקומוניסטית נפצעה, ולא תחלים. מאידך, הדו-קולוניזציה באירופה, והכוונה למזרח אירופה, אפשר להשהותה אבל לא לבלמה. הוא משווה זאת למהלך הדו-קולוניזציה שהיה באפריקה.

האמריקנים סבורים שזו היתה אחת ההכרעות המוטעות

ביותר בדורנו, שיש להעמיד אותה לצד החלטת היטלר לתקוף את ברית המועצות ב-1941.

באז"ס הדיונים התנהלו כפי שפורסם עליהם, אך

מאחורי הפרגוד יש התלבטות לגבי כינוסה של עצרת מיוחדת. ארצות הברית, בריטניה ומדינות אחרות רוצות להתמיד בהעלאת העניין, לא לתת לו דומי, אפילו אי אפשר לשנות את המציאות באירופה. לא לשחרר את ברית המועצות מהתוצאות האידאולוגיות של המעשה. התקיימו התייעצויות עם גורמים אחרים. הספק היחיד בעיני ארצות הברית הוא לגבי אפריקה, אם כי היו הודעות טובות, והיתה הפתעה בהצטרפותה של סנגאל להגשת הצעת ההחלטה. ישראל הודיעה שהיא מתייבת את העלאת העניין בעצרת, בין ביוזמת מועצת הבטחון, בין על-ידי הפעלת הסעיף ממגילת האז"ס על מאמצים לשמירת השלום (ציטטה באנגלית).

אני סבור שגם מבחינה אנושית וגם מבחינת ישראל, יש לנו כל העניין שכרית המועצות תהיה על הכוונת, וזה יהיה הנושא המרכזי בדיוני העצרת הבאה.

יש מאמצים כנראה במוסקבה לטשטש ולהקהות את האש. סבוכורה מוכר כאיש חלש, יש סיכוי שהוא יגיע לידי פשרות, אם כי כאשר שר החוץ הצ'כוסלובקי הגיע לניו-יורק, הוא אמר שהוא לא קיבל שום הוראה להרפות מהנושא הזה. הוא עצמו נאם נאום, שמשקלו היה חשוב, שקבע שלא היתה שום הזמנה על-ידי איש מוסמך שהוא לפולשים לפלוש. אף על-פי כן, גם בקרב אנשי צ'כוסלובקיה בניו-יורק יש סימן שאלה לגבי מה שמתרחש במוסקבה: האם לא יגיעו לידי פשרה בין החזרת השלטון של דובצ'ק לבין החזרת השלטון של נובוטני? כנראה בכיוון זה הולכת המדיניות הסובייטית: שלטון יחד ליברלי מזה שהיה קודם, אבל בלי לאשר ולבצר את ההישגים הליברליים של דובצ'ק. הם מחפשים אנשים. החולשה הגדולה של המבצע, שהם לא מצאו משחפי פעולה מתוך החפזון של ביצוע המשימה.

ההודעה שלנו היתה בין הראשונות והיא נתקבלה יפה. הצעתי, שישאל תוסיף לגלות פעילות בכל המסגרות הבינלאומיות שבהן תתעורר הבעיה הזאת, ונוסיף להת ביטוי תכוף ונמרץ לדעותינו.

לגבי הכנסת - אם יש לחץ כלשהו לכנס אותה, או אם הכנסת מתכנסת באיזה עניין אחר, לא הייתי רואה סיבה לא להשמיע את דברנו שם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אין קל מזה, לכנס את הכנסת, אבל נדמה לי שישראל עשתה את שלה במידה לא קטנה.

שר החוץ א. אבן :

אבל אם הכנסת מתכנסת בעניין אחר, אין מקום שלא

להגיד משהו גם בנושא זה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

מדובר על כינוס ועדות הכנסת ולא מליאת הכנסת.

שר הבריאות י. ברזילי :

אין שום ידיעה על יציאת יהודים משט?

שר החוץ א. אבן :

מסרתי בישיבה הקודמת שהממשלה האוסטרית הסכימה

לפתוח את הגבול לאלה שיבואו. אינני יודע כמה באו.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון :

בינתיים לא באים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני חושב שזה דווקא יפה, אם במקרה כזה היהודים

אינם הראשונים שבורחים בהמוניהם. יש בזה איזה דבר אנושי יפה.

שר החוץ א. אבן :

לגבי המטוס - כל הגורמים, הן במרכז האו"ם והן באירופה, ובמיוחד צרפת ואיטליה, מוסיפים להתנבא לשחרור המטוס בשבוע האחרון של אוגוסט. הרעה הכללית היא, ואותה הביע גם המזכיר הכללי של האו"ם, שההופעה הבלתי מוצלחת של ארגון הטייסים עיכבה את השחרור. כלומר, ההודעה על חרם, אי ביצועה ונסיגה ממנה, כל אלה הצטרפו לפרשה לא משכנעת, ועכשיו נקודת הכובד עברה למזכיר הכללי של האו"ם. ופה הדברים שאני מוסר הם בעלי סודיות כמוסה.

מזכיר האו"ם שיגר שדר לבומדיין ב-22 לחודש זה. הוא מצא דרך מאוד חגיגית להעביר השדר, דרך שליח. אינני רוצה להזכיר את שמו. השדר דורש שחרור המטוס ללא תנאי, וקביעת תאריך מדויק לשחרורו תוך ימים ספורים. בשדר כתוב: NO BENEFIT SHOULD BEDERIVED FROM HIJACKING, ומציין שכאשר הבהיר או-תאנט כי הסכמתו להשתתף בפתיחת ועידת אח"א מותנית בהתפתחויות בינלאומיות, כוונתו הייתה בין היתר שהשתתפותו מותנית בשחרור מוחלט של המטוס ושל האנשים.

כאשר הגיש את האגרת הזאת והעתק לנציג אלג'יריה באו"ם, ביקש המזכיר הכללי שידאג לכך שמכתבו ושליחו יתקבלו על-ידי בומדיין אישית וכן על-ידי בוטפליקה. הוא לא ידע עד יום ב' מה גורל האגרת הזאת, אבל הרמה והסמכות של האיש יהיו כאלה שאין ספק שהוא יגיע לבומדיין ולשרים, והוא יתבע חשובה מיידית לפניית או-תאנט.

באנץ', שסיפר לנו על הפעולה הזאת, סיפר גם על ההבהרות שהביא נציג אלג'יריה באו"ם לשאלות שהציג לו המזכיר הכללי ב-16 בחודש. הוא אישר שממשלת אלג'יריה מתכוננת לשחרר את האנשים ואת המטוס, ונתן להבין שרוצים לגמור את כל העניין מהר בכל האפשר. אבל הוא אמר שהמגעים באמצעות אלג'יריה הם ... NOT NECESSARILY CLOSED, הם הוקפאו בגלל החרם. ממשלת אלג'יריה הייתה רוצה במחווה ודחתה את ההצעה שיעשה משהו עשרה ימים אחרי שחרור המטוס,

שהרי זה יעמיד את הדברים על אופיים הנפרד.

לדברי באנץ' הפסיק או-תאנט את האלג'ירי, ואמר לו כי צריך להיות ברור שהמזכיר הכללי של האו"ם אינו יכול ואינו מעוניין להיות מעורב בעיסקה כלשהי. הנציג האלג'ירי אמר שהוא מבין זאת, ושאל ממשלת אלג'יריה רוצה בעיסקה אלא במחווה. על כך העיר לו באנץ' שהדברים שהוא מוסר נשמעים בכיור כדרישה לעיסקה. הנציג האלג'ירי השיב שזו הכעיה ואולי אפשר להתגבר עליה על-ידי SEPARATE INDEPENDENT UNDERSTANDINGS. כאן המדובר הוא בשליח והבקשה לתשובה מיידית. בסוף השיחה חזר באנץ' על בקשתו המודגשת למנוע כל דליפה על השליחות. המזכיר הכללי חושש שדליפה עלולה להביא לתגובה רגשנית מצד אלג'יריה ולסכל את השליחות. הוא אמר שאולי תוך יום-יומיים הדברים יוודעו בלאו הכי, אולם עד אז צריך לראות את הדברים בינינו ובינו.

אף על-פי כן, התעוררו האיטלקים והתחילו שוב להתמקח אתנו על אותו זכרון הדברים, ושלחנו לנציגנו שלשום הנחיה לאמור, שאם יש אפשרות באיטלקית צרופה לומר להם שלא יכלבלו את המוח, אנחנו מבקשים מהם לשקוט ולשתוק. הדבר האחרון ששלחנו לממשלת איטליה היה שאנחנו דוחים את ההצעה החדשה שבאה מאלג'יריה, ולא אמרנו דבר או חצי דבר על נטישת זכרון הדברים, והדבר נשאר בעינו. אך לאור הפעילות הזאת, שהיא כנראה מאומצת מאוד, והיא מגיעה אולי למישורים הגבוהים של ממשלת אלג'יריה, לי נדמה שביומיים האלה צריך לעקוב אחרי המהלך הזה (השר מ. בנטוב; מהו המהלך הזה?) - הפניה של או-תאנט ושיגור שליח לבומדיין ובוטפליקה, וההבטחה שנדע ממנו כיום ב' מה התגובה של אלג'יריה להצעה זו. לא כל שכן שמבחינה בינלאומית המזכיר הכללי אינו יכול להיות נושא לכל מיני חביעות נגד של אלג'יריה. הוא פועל בשם חוק בינלאומי, ואילו הפעולה האיטלקית היא פעולה דיפלומטית המיועדת להסדיר את העניין. אם המזכיר הכללי יכול להשיג קביעת מועד לשחרור, אני חושב שצריך להתרכז עכשיו במישור הזה.

אני מניח שהממשלה תסכים שאת איטליה צריך בכלל לשחק עכשיו, בעיקר שאיטליה מתמקחת אתנו ללא שום התמקחות עם אלג'יריה. היא דורשת מאתנו ויתורים, ללא שום הודעה שהויתורים הללו יסדירו את העניין.

יארנינג הגיע לפני כמה ימים ובפיו התרשמות ממה

ששמע גם במצרים וגם בירדן.

באשר למצרים - הוא מסר לריאד את שלוש השאלות

שאנו הגשנו לו וקיבל תשובות, אחת שלילית ושתיים מתחמקות. לשאלה האם מצרים מוכנה עקרונית להמיר מצב מלחמה במצב שלום שיחסל את הסכסוך הקיים עשרים שנה, תשובתו של ריאד היתה: WE ARE WILLING TO DO SO ON THE BASIS OF THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION YES, BUT THROUGH DECLARATIONS IN THE SECURITY COUNCIL. לשאלה האם הם מוכנים לכך שבמצב שלום זה ייקבע בחוזה חתום ומחייב, הם אמרו למעשה לא: YES, BUT THROUGH DECLARATIONS IN THE SECURITY COUNCIL.

לשאלה השלישית: מה יהיה טיב היחסים בין מצרים

לישראל לאחר ההסדר, הם אמרו שמצב היחסים יהיה כזה כפי הוא מתואר בהחלטת מועצת הבטחון. הוא לא רוצה לומר שהם רוצים להגיע ל-STATE OF PEACE.

יארנינג הביא בפני ריאד את הניחוח שלי של נאום

של נאצר. למעשה בנאום של נאצר הוא אמר שאין מצרים חותרת להסדר מדיני. כל הדברים על פתרון בכוח מותנים בכך שאולי לא יהיה פתרון מדיני. העיקר שהוא אמר שהנאום של נאצר קיים ועומד.

אני קראתי את הנאום של נאצר פעם ראשונה בשפתו

המקורית, ושם יש עוד הודעה שלא פורסמה בשום עתון. נאצר אמר: אם אוכל להשיג הסדר בלתי מחייב כמו ב-1957 - מה טוב; אם לא - צריך להסתין ולחכות למלחמה. הסדר אחר אינו בא בחשבון.

יארנינג מסר למצרים שישראל אינה מעוניינת בהצעת מצרים להגיע להסדר בעניין התעלה, המבוסס על הבחנה בין מטענים ובין דגל, וישראל עומדת על סידורים בתעלה שעיקרם שוויון מוחלט בין ישראל ובין שאר המדינות. על זה הם לא הגיבו.

יארנינג התרשם כי המצרים מוכנים להגיע להצהרה למועצת הבטחון על זכויות ישראל להיות בשלום כגבולות מוסכמים ובטוחים. לשאלה כיצד מצרים חושבת שאפשר לקבוע את הגבולות הללו - הם נאלמו דום. ושוב אינם מבינים מדוע ישראל עומדת על חוזה. מה יכול להיות יותר מחייב מאשר הודעה במועצת הבטחון.

אני הגבתי כי למעשה כל החשובות שליליות, בין שהשלילה מפורשת, כתשובה על החוזה, בין שהתשובה מתחמקת, כמו התשובות על שלום ומצב היחסים שישתרר אחרי השלום. אמרתי שאני מוכן למסור ליארנינג את הניתוח שלנו, של העקרון של שלום וחוזה (ציטטה כאנגלית). כאן שוב שלף יארנינג את ההסכם שבין יפן לברית המועצות. זה חוזה לכל דבר, כתוב וחתום על-ידי שני הצדדים, עם יחסי מסחר, יחסים דיפלומטיים וקביעת דפוסים של כל תנאי הדו-קיום. אמרתי לו שמצרים צריכה לדעת ששלום אצלנו זה חוזה כתוב וחתום הקובע את תהליך המעבר ממצב מלחמה למצב שלום, המגדיר את כל תנאי הקיום במסגרת דו-קיום, ולצדו מפה מוסכמת של הגבולות הטריטוריאליים בין מצרים לבין ישראל. זה החוזה, ולזה מתכוונים, וזו משמעות המושג של JUST AND LASTING PEACE.

ריאד אמר ליארנינג שאם ישראל ממטירה שאלות על מצרים, גם מצרים יכולה לשאול שאלות. מצרים יכולה לשאול האם מוכנה ישראל לבצע את החלטת מועצת הבטחון? האם ישראל מוכנה להודיע ששורת הצהרות של מדינאים ישראלים, בהן הודיעו על החזקה בשטחים, שהצהרות אלה אינן מחייבות, שהן NULL AND VOID? האם ישראל מוכנה לסגת לקווי ה-4 ביוני 1967, וכיצד רואה ישראל את פתרון בעיית הפליטים.

אמיתי ליארינג שאין שאלה שאנו לא מוכנים להשיב עליה, אם כי ההתייחסות הזאת לשאלות ולנאומים, והדרישה להודיע אם ההצהרות הן NULL AND VOID, זה מוכיח שזה לא רציני. זו שאלה רטורית חסרת משמעות שאין לה שום משקל יורירי. אבל הוא יודיע שלקווי ה-4 ביוני אנחנו לא נחזור, ואין לנו שום חובה לחזור; שלגבי שאלת הפליטים יש לנו עמדה. העיקר הוא שיארינג הציע שנעלה על הנייר את התפישה שלנו לגבי עקרונות השלום מבחינה משפטית ומבחינה צורתית.

שר החוץ י. ברזילי:

זה יהיה ציור מאוד אבסטרקטי.

שר החוץ א. אבן:

אני סבור שיש לנו עניין להכין נייר כזה, הקובע ששלום פירושו מסמך כתוב וחתום הקובע תאריך המעבר ממלחמה לשלום, המגדיר את תנאי הדו-קיום ולצדו מפה מוסכמת של הגבול הסופי אשר יירשם באו"ם כחוזה. נמסור נייר זה ליארינג הואיל והוא מעוניין לדעת איך אנחנו רוצים להמשיך את הדו-שיח עם מצרים.

אני אבין מסמך כזה ואביא אותו לממשלה לדיון, שנוכל להעמיד בפניו לא רק את מצרים, אלא שיוכל לעמוד במבחן. כאן יש לנו טיעון חזק.

ירדן - יארינג נפגש עם חוסיין ב-15 בחודש, ולמחרת המריא חוסיין ללונדון. הירדנים מצפים להבהרתנו בשאלת הגבולות, כי זו בעיניהם השאלה העיקרית. הם אמרו שירדן תעיין בכל הצעה של ישראל על SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES... אבל אינם יכולים להעיר על הצעה שאינה מוגשת.

ריסאעי אמר שהם ציפו ומצפים לשמור על העמדה הישראלית לגופם של דברים על גבולות בטוחים, SUBSTANTIVE ISRAELI VIEWS. יארינג אמר שהואיל והדיון התמקד בשאלה זו, הם אמרו שבעניין זה הם מוכנים למשא ומתן, מוכנים לחוזה, אבל רוצים לדעת מה גישת ישראל לבעיית הגבולות, הוא לא יוכל להופיע עוד הפעם בירדן אם לא תהיה בפיו תשובה בעניין זה. על זה אמרתי ליארינג שיש לנו סיבות משכנעות מדוע לא להפעיל אותו דווקא להבהרת חביעותינו הטריטוריאליות. קודם כל, כל מה שהוא יציע הם ישללו, אז שליחותו מנופצת והעניין מנופץ. הוא לא יוכל ללוות את ההצעה בדברי הסבר ושכנוע; אם הוא מציע הצעה בשמנו, ההצעה נרשמת על "לוחות הברית" של או"ם. אם יש לנו הצעה רשמית לירדן, אפשר להציע ואפשר לסגת ממנה. היא לא מחייבת. יש לנו כמה רעיונות על חופש תנועה, על יחסים קונפדרטיביים, על פעולה לבלימת התפשטות קומוניסטית באזור, שיארינג כנציג של האו"ם אינו יכול לכלול אותם בטיעון. על זה הוא אמר: כן, חס וחלילה. לבסוף הוא אמר שהוא מבין שלא נרצה לגלגל את הדיון הטריטוריאלי באמצעותו, אבל אם יש אפשרות להבהיר אתם דבר זה, יש לעשות זאת, ואם אפשר, לפני ה-7 בספטמבר, על כל פנים לפני העצרת.

אגב, הנושא הזה נדון גם בינינו ובין ארצות הברית. כאשר ארצות הברית רמזה שישראל היתה צריכה להגיש הצעות טריטוריאליות לירדן, הסברתי לכאובור מדוע עניין זה שולל את הדעה שהביע בול, ומדוע עניין זה גם מבחינה חכסיסית הוא שלילי ביותר, כי הוא מזמין חיסול השליחות ותשובה שלילית, ללא כל אפשרות של משא ומתן. באטל אמר בווינגטון שהוא מקבל את הטיעון הזה ואין שום חילוקי דעות בינינו ובין אמריקה על המהלכים עם יארינג, כל עוד ישראל תעשה מאמץ לקיים אותו בשטח ולא להגיע לידי הקפאת שליחותו.

יארינג התבודד אתי לשיחה אחר כך ואמר שהכל תלוי אם יש או אין לנו אפשרות בתחום של ירדן להגיע לידי הבהרת תפישתנו, שהרי הירדנים אמרו לו שהם מוכנים לשאת ולתת עם ישראל בגלוי ובמישרין, אם יקבלו רושם על הגישה הישראלית לבעיות הטריטוריאליות.

ד"ר י. גלילי :

זאת אמרו הירדנים ליארינג?

שר החוץ א. אבן :

יארינג אמר לי: אם אתם לא מוכנים לעשות זאת דרכי, לי נדמה שזה מוקד העניין, אם יש לכם אפשרות להגיע לידי הידברות עם ירדן, הם, הירדנים, מוכנים למשא ומתן גלוי.

יארינג ציין שהוא הבחין שהם פחות מזדקקים למצרים. אולי זה סימן לחולשה הנובעת ממחלתו של נאצר.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

עכשיו ביחס ל"פנטומים" - לא אמסור פרטים, כי כל הדברים קצת סותרים זה את זה. אומר רק שלפי סימנים חודש ספטמבר הוא חודש ההכרעה, מטעמים פנימיים וחיצוניים מרובים. ולכן אלה שמטפלים בזה באוצות הברית מבקשים שנביא זאת בחשבון לגבי כל פעולה אחרת או לגבי כל עניין אחר, שבספטמבר תיפול הכרעה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לפני הכינוס של הועידה הדמוקרטית?

השר מ. בנין:

הועידה מתחילה מחר.

שר החוץ א. אבן:

אחרי זה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אולי בהודמנות זו חשיב על השאילתה שלי לראש

הממשלה?

שר החוץ א. אבן:

אני יודע שהעברנו להם את התמונה שמצטיירת אצלנו לגבי זיון ירדן. הם אומרים שהזיון איננו באותם המימדים שאנחנו אומרים; שהזיון אינו חורג מהמסגרת עליה דיברו אתנו בטקסט. מה שאין כתגובה שלהם, זו התייחסות

לצד הבריטי. כאשר דיברנו ואמרנו להם מה יהיה עם הנשק לירדן, לא דיברנו על 100 ה"סנטוריונים" שיגיעו מאנגליה לירדן. כלומר, העניין הבריטי לא הובא בחשבון.

אני אפיץ סיכום של התייעצויות השגרירים שלנו במערב אפריקה. אומר רק דבר אחד, שיש לנו נכסים ומשאבים באפריקה המערבית. כאשר אני הגעתי לחוף השנהב וראיתי שישים משפחות ישראליות בשרה התעופה, וכאשר חדרתי לתוך המדינה, ראיתי עוד עשרים-שלושים משפחות העוסקות גם בפיתוח משקי וגם בהקמת השירותים האזרחיים, ביעור האנלפבתיות וגיוס אנשים למשימות לאומיות, ראיתי כי החותם שלנו מוטבע עמוק בהווי שם. בשיחה עם הופואה בואני ועם טאבמן התברר שיש כאלה באפריקה שיילכו אתנו בקביעות, כפי שהלכו עד כה.

(המשך דברי שר החוץ על ענייני אפריקה, ובכללם בעיית ביאפרה - בסטנוגרמה של ועדת השרים לענייני בטחון מאותו תאריך).

סגן ראש הממשלה ודוור לקליטת העליה י. אלון:

בעקבות הדיווח של שר החוץ על המצב בצ'כוסלובקיה, ודאי איש אינו מצטער כאן שבשבוע שעבר קיבלנו החלטה על גילוי דעת של הממשלה. אבל אני מציע שאם בכל זאת הכנסת תזומן, לא כדי לקיים בירור על המצב בצ'כוסלובקיה, אלא בעקבות הצעת שר האוצר...

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הכוונה לא לכנסת, אלא לוועדת הכספים של הכנסת.

אם המדובר בועדת הכספים אני חוזר בי, חשבתי שמדובר בכנסת כולה. ברור שבשלב זה לא צריך לכנס אותה, אולם אם יתברר שיצטרכו לזמן את הכנסת, מוטב שהדבר ייעשה לא על-ידי איסוף 30 או 40 חתימות, ואז הכנסת תתכנס ממילא. במקרה דנן מוטב שהממשלה תיזום את כינוס הכנסת.

אני מציע כמו כן שתקבל החלטה פורמלית של הממשלה שבעקבות זה תהיה הודעה של מזכירת הממשלה, שכל האזרחים הצ'כיים הנמצאים בארץ - ונקלעו כאן לא מעטים, ביניהם לא-יהודים וגם יהודים - נותנים להם אפשרות להישאר בארץ כל זמן שירצו. לגבי אלה שירצו להיות עולים אין בעיה, כאן קיים חוק השבות וכו'. אבל היות וישנם עתונאים וסטודנטים לא-יהודים, אני מחשיב זאת כמחווה פומבית, שמכאן תצא הודעה של הממשלה, שכל האזרחים הצ'כיים השרויים בארץ מוזמנים להישאר כאן.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

צריך לעשות זאת, אבל לא צריך לדבר.

שר התחבורה מ. כרמל:

אני רוצה להשלים כמה דברים בקשר עם המטוס.

קיבלנו הודעה מפלפ"א, איגוד הטייסים הבינלאומי, שהם החליטו להמתין עד ה-30 בחודש, ואם עד אז לא ישוחרר המטוס על אנשיו, ישלחו עוד הפעם איש לשם כדי לברר סופית, ואם עד סוף החודש לא ישוחרר המטוס על אנשיו - הם יפעילו מחדש את החרם. הם מסרו לנו שדווקא הטייסים השווייצריים, שהם היו מסוייגים, פעילים עכשיו להפעלת החרם.

הואיל והיתה כנראה פעילות בינלאומית, וגם בארץ היתה תסיסה נגד "סוויס אייר", הם פעילים מאוד להפעלת החרם, אם עד סוף החודש לא ישוחרר המטוס על אנשיו.

הנשיא של יאט"א, המרשלד, התכתב בעניין זה עם בומדיין וקיבל תשובה. הוא לא מסר את כל המכתב, אבל אמר שהתשובה של בומדיין היא חיובית ומעודדת, והוא מצפה לשחרור.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

ראש הממשלה ל. אשכול:

כאשר אומרים שהמטוס כשר, כדי שמישהו יישב ויחניע את האוירון צריך למלא אותו בדלק ובשמן, כמה זמן זה לוקח?

שר התחבורה מ. כרמל:

שעה או שתיים, זו לא בעיה.

בעניין צ'כוסלובקיה הרגשתי היא שעכשיו צריך להמתין קצת. היתה הודעה של הממשלה שעשתה רושם בעולם. היו הודעות של שורה של מפלגות, שידוע לי שעשו רושם בעולם וגם בתוך צ'כוסלובקיה עצמה. אני הייתי ממתין עכשיו ולא נוקט פעולות נוספות, ביחוד שאיננו יודעים בדיוק מה תהיה ההתפתחות שם. ולו גם היתה מתכנסת הכנסת היום - לפעמים נחונים בעניין זה תחת לחץ האופוזיציה, אינני מדבר על זה - מבחינת הצורך לגרפו של עניין, אינני חושב

שצריך לדבר עליו פומבית ורשמית בשלב זה.

ד"ר י. גלילי :

אני מבקש מהשרים שנרשמו לרשות הדיבור לחוות את דעתם, לא לצד הכספי, אלא לצד המדיני של ההצעה להתחיל בשירור של רבע שעה בשפה הצ'כית ורבע שעה בשפה הפולנית.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

העניין של צ'כוסלובקיה וביאפורה אלה שני צדדים של אותה מטבע. ההודעות בעולם ביחס לצ'כוסלובקיה זו הודעות של האדם הלבן. כל המדינות המרוכות לעשרותיהן שותקות. החשבון המיוחד של סין ידוע. בישיבה הקודמת אמרתי שאנחנו נהיה המוחים הואשונים, מלבד אלה שקרובים לעניין, אני רואה שזה נכון. גם מועצת הבטחון לא נחפזה להתכנס.

שר החוץ א. אבן :

יש הודעות לא פחות חזקות משלנו מצד קניה, טנזניה, דהומיי, סנגאל, חוף השנהב.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

מחזיק העניין הוא בזה, שמי שקורא את העתונות ומקשיב לרדיו, ל"בי.בי.סי" ול"קול אמריקה" - אני עשיתי זאת לא מתוך רצון להערכה פוליטית, אלא מתוך רצון לדעת משהו - מבין שזה העניין של האדם הלבן. אינני בא לדבר על העבר, אני רוצה לדבר על העתיד, אני חושב שאנחנו כממשלת ישראל, כל אלה המסובים ליד השולחן הזה, חייבים בקונטרול של החתימות לבקשה לכינוס הכנסת. אנחנו צריכים למנוע זאת.

לכן אני גם מתנגד להצעת השר אלון בדבר הודעה לאזרחים צ'כיים שיש להם הזכות להישאר בארץ. דבר אחר הוא לאפשר להם, ודבר אחר הוא להכריז.

אני מתנגד בכל לשון של התנגדות לשידור של רבע שעה בצ'כית ורבע שעה שידור בפולנית. כל ניהפך ל"קול אמריקה", אנחנו מדינה קטנה.

ביחס למטוס אין ברירה, אלא להמתין עד סוף החורש. אני ודאי שלא התלהבתי מעניין איגוד הטייסים. גם אמרתי זאת בישיבת הממשלה, שאינני מצפה לגדולות מהעניין הזה עוד לפני שהם חזרו בהם מעניין החרם. אבל אני מציע לא להתייחס לעניין הזה בביטול.

השר מ. בנין:

בעניין צ'כוסלובקיה, לדעתי דרושה עוד יוזמה אחת מלבד היוזמות שעליהן החלטנו בשבוע שעבר בישיבה שלא מן המניין של הממשלה. אני מציע שאנחנו נציע לאחת ממדינות אפריקה הידידותיות לנו, למשל חוף השנהב - אני מביא זאת בתור דוגמה - שהיא תעלה את הרעיון של מסירת הודעה באו"ם בעניין צ'כוסלובקיה על-ידי מדינות אפריקניות ואסיאניות. כל זה צריך להיעשות בצורות דיפלומטיות סודיים ביותר, בלי התחייבות מצדנו.

מה חשיבותו של הרעיון כפי שאני רואה אותו. אם תהיה הסכמה של מספר מדינות, בעיקר משתי יבשות אלו, אנחנו בפעם הראשונה נצליח לבודד את מדינות ערב. הם לא יחתמו על הודעה זו, כי גם בתוכן כל ההורעות שנמסרו על ידם הן הכזיבו. אנחנו לא צריכים להציע הצעה זו, אבל אני מעלה רעיון זה, שנניע מישהו מהמדינות הידידותיות לנו שתציע את ההצעה, ומי שיחתום - יחתום, בתנאי שתהיה לפעולה זו הצלחה גם כמותית. לדעתי היה כדאי לנקוט יוזמה זו.

בעניין המטוס - נקווה שהלחץ של או-תאנט יישא פרי. בינתיים אני חושב שצריך באמת לעשות כל מה שנוכל, כדי שה-GOOD OFFICES של האיטלקים לא יהפכו ל-WORST OFFICES שאפשר לתת.

היום ידוע לנו שגם לאיגוד הטייסים נאמר שיש משא ומתן עם ישראל, "למה אתם תוחבים את אפכם ומכריזים חרס?". אני יודע שאם לאו-תאנט נאמרו דברים כאלה. אם זה לא פוגע ביחסים בינינו ובין או-תאנט, או אם זה פוגע, אולי אפשר לבקש הסכמה לכך שאנחנו נמסור לשר החוץ האיטלקי בדיסקרציה גמורה, ודווקא לו באופן אישי ולא לאחד הפקידים שלו, על תוכן הדברים שאו-תאנט השמיע באוזני נציג אלג'יריה באו"ם, כך שהאיטלקים יבינו שכל ההתרוצצות שלהם עלולה לקלקל לנו.

באשר לאיגוד הטייסים הבינלאומי - שמחתי לשמוע את הודעת שר התחבורה. אני מציע שבקשר הבא אתם ייאמרו להם במפורש שאנו איננו יכולים להבין את ההפרדה שקיימת בהודעותיהם בין הצוות ובין הנוסעים. זה נראה לי הדבר הדחוף ביותר. אם אמנם אנחנו צריכים לחכות עד לאחר ה-31 באוגוסט, בכל זאת מתקבל הרושם שהם עומדים מבחינה קולגיאלית רק על שחרור הצוות. אך אם הם מוכנים ללחוץ עוד הפעם על-ידי הכרזה על חרם אפשרי, שיאמרו את הדברים במלואם, שאלה יחולו גם על הנוסעים וגם על המטוס. זה צריך לומר בעוד מועד.

לגבי נקודות אחרות שהועלו על-ידי שר החוץ בסקירתו החשובה. יארינג הציע לנו להגיש מסמך בכתב על עמדתנו העקרונית ביחס לשלום. אני מציע לא להיחפז במסירת המסמך הזה. ודאי שהממשלה תדון על כל פרט ועל כל מלה, זה יהיה אחד המסמכים החשובים ביותר, המסמך הראשון בכתב שבחמישה עשר החודשים האחרונים מסרנו אותו. לדעתי יש לנו אפשרות לעת עתה לומר שבצעם לאור השאלות שהצגנו על-ידי יארינג למצרים, והם נתנו תשובות אלו או אחרות, אנחנו מצפים למסמך בכתב מהמצרים, שתהיינה תשובות לאותן השאלות.

אני חושב שכבר היו דברים מעולם במגעים עם יארינג בשטח זה, ואני מציע מבחינה טנטטיבית מהלך זה בשלב הקרוב ביותר. אנחנו מעוניינים מאוד לקבל תשובות אלה בכתב, ואז הממשלה תראה. כמובן שהעיקר יהיה לא בתכסיס אלא בתוכן של המסמך, כאשר הממשלה תרון על ניסוחו.

לאחר הפגישה האפשרית בספטמבר - היה דיון בעניין זה בממשלה, הוכרע כפי שהוכרע, אבל אם מדובר יהיה במסירת תוכן השיחה הזאת באוזני חוסיין, וראי שהממשלה, לדעתי, אינה צריכה לדרון על העניין הזה, שהוא גורלי לכל הדעות, משום שיש עלינו לחץ לקיים פגישה. האם באמת הכוונה היא - על כך נצטרך להחליט - לומר לחוסיין שישואל מוכנה למסור לו שטח כלשהו? מוטב שהממשלה קודם חשב בישיבה מיוחדת ותחליט על עניין זה באופן עקרוני מבחינת האינטרס המדיני, ולא משום שאנחנו עומדים להיפגש עם נציג עבר הירדן.

אני מפנה את תשומת לב ראש הממשלה, והייתי מעלה את הרעיון הבא: אם תתגבש בממשלה דעה שהפעם צריך לדבר על תוכן סובסטנטיבי, אז צריך שהממשלה תקיים בעוד מועד דיון על כך ותקבל החלטה עקרונית, אבל לא בגלל זה שיש לחץ לקיים פגישה.

לאחרונה אני רוצה להציע שאם תהיה פגישה נוספת עם יארינג, שתימסר לו ציטטה מהחובות שחוסיין שלח לצבא הלגיון. קראתי את החוברת במלואה, ומצאתי שם משפט שהתעלמות ממנו היא חטא.

לפני חודשיים פנה חוסיין ללגיון, לצבא שלו, בנאום שהודפס בחוברת, ושם הוא הסביר את ההתפתחות האחרונה, לרבות הנשק שיקבל מאמריקה ומבריטניה וכו'. ועכשיו אני מביא את הציטטה האומרת: "אינני מתנגד להתנגדות על שתי צורותיה לשלטון הכיבוש, הפסיבית והאקטיבית". כאשר משפט כזה נשלח אל הצבא הירדני, ללגיון - ואני שם כמובן את הדגש על ההתנגדות האקטיבית - אז כל קצין בצבא הזה מבין בדיוק מה פירוש המשפט הזה לגבי ה"אל פתח" פה. פירוש הדבר שבכלל המלך הזה אומר: "תפעלו ואנחנו נעזור לכם בהתנגדות על שתי צורותיה,

הפסיבית והאקטיבית".

ציטטה זו צריך להביא גם לידיעת יארינג, לפני שייסע עוד הפעם לרבת עמון, ובעיקר לידיעת האמריקנים, כי מבחינה מסויימת הוא עדיין פרוטזיה שלהם, ולגבי פעולות אלה יש רוגז בדרך כלל נגד ישראל והתחסדות רבה לגבי חוסיין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לבקש לקצר בדיונים, יש כמה דברים שבהם אפשר להחליט כן או לא. אולי אחר כך יישאר איזה דבר שטעון בירור.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה שנוגע לשאלות הנדולות, אם להכין מסמך או לא, באחת הישיבות האחרונות סוכם לפי הצעת שר הפנים, ואני תמכתי בזה, שנחוצה ישיבה אחת של יום שלם לדיון על המדיניות שלנו בשלב זה. אני מציע את כל שאר השאלות לשלב באותו דיון שצריך לקיים אותו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם אני אמרתי שיש דברים שבהם אפשר מיד להחליט, ויש דברים שלגביהם נקבל את הצעתך לדיון בהם בדיון הכולל.

השר בגין מציע לבקש מדינות אפריקניות שתהיה להם הופעה יותר בעלת משקל בעניין צ'כוסלובקיה. על זה אין צורך להתווכח. אם השליח שלנו יהיה הופואה בואני, והוא יקבל זאת, תבוא עליו ברכה.

שר החוץ א. אבן :

יש הודעה של טנזניה, אוגנדה, דהומיי, סנגאל ומדינות אפריקניות אחרות, בה יצאו לטובת צ'כוסלובקיה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

יש גם שאלה של מדינות ערב, הם יכולים להגיד שכל זמן שישראל ברשימה הזאת, הם לא יחתמו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני לא בטוח שלא יימצא פישחו מבין הערבים שלא יגיד זאת.

צריך להגיד לנציגי איגוד הטייסים הבינלאומי שלא ישכחו שיש בעיה גם של הנוסעים.

שר התחבורה מ. כרמל :

אמיתי בישיבה הקודמת שאיגוד הטייסים אינו מבדיל, הוא מדבר על הצוות ועל הנוסעים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

גם לזה יכולות להיות מסקנות.

בעניין המסמך לחסיין וכל הקומפלכס הזה של ירדן, מתקרב היום שבו נצטרך לרונן על הנושא הזה ולדעת איפה אנחנו עומדים. כנראה שצריך להגיע לבירור יסודי בכל העניין הזה. לי נדמה שגם את עניין חברון קשה לברר באופן יסודי, מבלי לקבוע עמדה גם בעניין זה. יש עוד דברים שלגביהם יש רצון להגיע למשהו, כל זה שייך לקומפלכס הזה של הצד הזה של גבולות ישראל עם ירדן המזרחית. צריך לדאוג לקיים את הבירור הזה בקרוב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע שהממשלה תבקש מנציגי הסיעות בכנסת לא לאסוף חתימות למען כינוס ישיבת כנסת מיוחדת בעניין צ'כוסלובקיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שדעת הרוב כאן היתה, כי אחרי מה שעשינו בעניין זה צריך קצת לשקוט. להראות שאיננו להוטים ברגע זה להוסיף.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

להיות אחרי רומניה ואחרי יוגוסלביה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם זאת קיבלנו. אני אבקש ממזכירת הממשלה לדאוג להודיע לנציגי הסיעות, שלדעת הממשלה לא צריכה להיות ישיבה מיוחדת.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

שחברי הממשלה יאמרו זאת לנציגיהם בכנסת.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

אני רוצה להציע משהו לסדר הדיון היסודי ביחס ליררן, ואני רוצה להביע משאלה, שראש הממשלה יביא הצעה משלו בעניין זה. היו לנו בירורים רבים בעניין היסודי הזה, וראש הממשלה לא פעם השמיע הערות בעניין, על כן אני מביע משאלה שראש הממשלה יביא הצעה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אינני חושב שצריך להחליט על זה.

שר הבטחון ט. דיין :

אני מציע לסדר הדיון הזה נושא נוסף, לאו דווקא באותה ישיבה ולא באותה דחיפות, אבל לחלק מאותו בירור להזמין לאותה ישיבה את הרמטכ"ל, בקשר לשאלה של אפשרות של התערבות מצד ברית המועצות בסכסוך הזה. אחרי העניין של צ'כוסלובקיה התחילו אנשים שונים לשאול את עצמם מחדש אם יש אפשרות או אין אפשרות כזאת. יש לי דעה בעניין זה, היא לא זהה עם דעת הרמטכ"ל ועם דעת המטכ"ל - הם יותר אופטימיים ממני. אם חברי הממשלה רוצים פעם לעשות בירור כזה, זה לא חלק מהבירור הזה שדנים עליו, זה חלק מהתפישת הכללית הכוללת, זה לא דחוף בשבוע זה. אבל אחרי שישבתי עם המטה הכללי וראיתי שיש לי חילוקי דעת אתם, חשבתי שאולי מוטב להביא לבירור כזה את הרמטכ"ל ולשמוע את הדעות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נקשור זאת, או שנעשה זאת יום לפני זה או באותו

יום.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני רשום לרשות הדיבור. אני רוצה להעיר על דברים שנאמרו כאן בעניין צ'כוסלובקיה ובעניין ביאפורה. דובר גם על כך, אם צריך להכין מסמך ליארינג או לא, אני מבקש להעיר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמרנו שאנחנו גומרים. האם מותר לנו לטפל ביותר מאשר סעיף אחד בישיבה? שר החוץ הציע הצעה וצריך להצביע. אמרנו שבכל הקומפלכס הקשור לירדן נקיים בירור גדול.

שר הבריאות י. ברזילי:

בעניין הירומה האפריקנית בעניין צ'כיה אני רוצה

להביע הרהור נגדי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

או תצביע.

שר הבריאות י. ברזילי:

אינני מקבל זאת, מדוע לאחרים אתה נותן את רשות

הדיבור?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אשאל את הממשלה אם רוצים שכולם ידברו על כל השאלות, או שאחד מדבר בעד ושני נגד.

שר הבריאות י. כרזילי :

תמיד ידברו אותם האנשים?

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה עוד לא היה כך, אנחנו לא מקופחים, השעה מאוחרת ואי אפשר כך להמשיך.

שר הבריאות י. כרזילי :

אינני מקבל זאת.

שר החוץ א. אבן :

לסדר הישיבה לדיון מדיני, אני מגיח שהיא תתקיים חוץ שבוע. יארינג חוזר בעוד שבוע, ויש לנו התייעצויות לקראת העצרת.

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול :

נקיים ביום ראשון הבא שתי ישיבות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביום ראשון הבא אחר הצהריים לא נוכל לקיים ישיבה, נקיים ישיבה נוספת ביום שני. ביום ראשון נקיים ישיבה דגילה, וביום שני נקדיש את הישיבה לקומפלקס הזה.

מ ח ל י ט י ם: להמשיך את הדיון בישיבה מיוחדת

של הממשלה ביום ב', ט' באלול התשכ"ח (2.9.68).

697. העלאת רמת השירותים הציבוריים ורמת ההכנסה של התושבים בשטחים המוחזקים

שר הבטחון מ. דיין:

חברי הממשלה קיבלו את החומר בכתב, ואולי אעמוד

על הדברים בקצרה.

בשנה השניה לשליטתנו בנדה ובעזה - והמדובר בעיקר בנדה, כי בעזה יש בעיות מיוחדות, וגם קושי מיוחד בפתרון הבעיות - גם ישנה יתר נכונות מצד התושבים לשיתוף פעולה רב יותר וגם מתעוררות שאלות שלא התעוררו מטבע הדברים בשנה הראשונה, וגם ישנן תביעות שונות בנושא הזה.

מהו הנושא? - אנחנו הממשלה והם האזרחים. נקבע נוהל מסויים של שטח מוחזק ושטח כבוש. הנוהלים האלה, גם כאשר בראשונה היתה בהם אות של גישה ליברלית, בינתיים תוך שנה הם נתקבלו כדבר מובן מאליהם. עכשיו הם אומרים וטוענים על דברים שלא ניתנו, ואלה דברים שונים: שכר עבודה, משכורות, רמת השירותים, בשטח הבריאות נניח דופאים בבית חולים או שירותי חקלאות. באים גם אנשים מכפרים ערביים ומבקשים לערוך סקר מים, אספקת מים. לאו דווקא דברים שהם

דורשים באופן ישיר, אבל ערביי הכפר יובא למשל מבקשים סקר לקידוחי מים, והם ישאו בהוצאות הדרושות. זה לא עניין שהכפר יכול לעשות, אלא הממשלה יכולה לעשות לגבי השירותים שלה. אם רוצים יכולים להיענות להם או לא להיענות להם, ולהגיד שיחיו כפי שהם חיים, ולא לעשות סקר.

הדבר הזה הופנה למשרדי הממשלה השונים, ויש כאן סקיצה כללית של ההוצאות הדרושות, אם ניכנס לדבר זה.

אני בעד זה שאנחנו בשנה השניה מבחינה זו נתקדם יותר מאשר בשנה הראשונה. לא כל מה שהם מבקשים נעשה, אבל ננהג יותר כממשלה שרואה אפשרות של ישיבת קבע ולא להדגיש את הקו של זמניות. במידה שאנחנו נמנעים או שוללים חלק מהדברים, בין שאנחנו אומרים זאת בבירור או שצריכים להסיק את משמעות הדבר, כאילו ישראל רואה עצמה כיושבת שם זמנית ולא קבע.

אני רוצה להביא עוד דוגמה אחת, שאיננה בדיוק לפי אותן הדוגמאות שהבאתי, אבל זוהי שאלה שהזמן גרמה, וזו שאלה שנתעוררה בעיקר בשנה השניה, וזה עניין הלימודים העל-תיכוניים.

בשעתו שלחו הפלשתינאים ותושבי עזה את בניהם לאוניברסיטאות בארצות ערביות. בקיץ הזה נתעוררה שאלה של הבנים הלומדים בחוץ לארץ שרוצים לבוא לביקור. נתנו רשיונות לביקורים, ומי שבא לביקור - הרשינו לו לחזור.

עומדת שאלה של מחזורים נוספים של בית ספר תיכון, שצריך עכשיו להתחיל, או אלה שצריכים להמשיך בלימודיהם, וברור שהאוניברסיטאות הערביות אינן מחנכות את הצעירים בדיוק לפי רוחנו, ואין לנו רצון רב לתת גושפנקא לצורך של נסיעה ללמוד באוניברסיטה בדמשק. מצד שני, בשנה השניה מתעוררת השאלה אם לא לתת לצאת ללימודים. בחור שסיים בית ספר תיכון או בן 18 יישב בבית ולא ייסע ללמוד בשום מקום? או שנגיד: עמאן - כן; דמשק - לא; אירופה

- כן ומקום אחר - לא?

תוך כדי הבירורים האלה הציע טוקאן, מנהל בית הספר בשכם, הצעה להקים סמינר למורים בשכם. לאחרונה הציעו הצעה כזאת ראש העיר ומאללה ובירה. הם אומרים שהם רוצים לפתוח כיתות נוספות, בעיקר סמינריון למורים פה, ולהגיש תזכיר חתום שהם מבקשים מממשלת ישראל שהיא תעזור להם להקים או לקיים את הסמינריונים למורים, כדי שפחות מבניהם יצטרכו לנסוע לארצות ערביות. זאת גם אי אפשר לעשות בארץ אירופית. זה ודאי לא יפתור את כל הבעיה, אפילו אם נעשה זאת. מבחינת המנחה, כשהם אומרים שלנסוע ללמוד שם זה לא טוב, יעשו זאת פה, אז הם פונים אל ממשלת ישראל בבקשת עזרה, וגם במתן עצה והדרכה. כלומר, שהאוניברסיטה שלנו תעזור לבניהם להגיע לתואר בי.איי.

אם חברי הממשלה קראו את התזכיר הזה, השאלה שעומדת היא האם בשנה הבאה ננהג אחרת בשני שטחים: א) לנהוג כאילו אנחנו ניגשים בפחות ואיה פרוביזורית של זמניות שהותנו בשטח, והדבר הזה נובע מההתנהגות; ב) האם לאפשר העלאת רמת השירותים, לא עד כדי רמת השירותים בישראל, אבל להתקרב אליה, ולהקטין את הפער בין רמת החיים אצלם ורמת החיים אצלנו.

לא הייתי מביא את הנושא עכשיו לולא חשבתי שצריך לעשות זאת. אני מציע לעשות זאת, נדמה לי שמדובר בהערכה תקציבית של 100 מיליון ל"י נוספות ל-100 מיליון ל"י שזה עולה לנו במצב הנוכחי. על זה מדובר.

ד"ר פ. ספיר :

יש לי השגות על העניין עצמו ויש לי השגות עוד יותר כבדות על שיטת הממשל שמתחיל להיות אצלנו. רק עכשיו דיברו על זה שצריך שיהיה בירור יסודי נוסף לפני שמחליטים. לו היו לנו אותם 100 מיליון ל"י, הייתי חושב קודם כל מה לעשות אחס בשביל תושבי ישראל שרמת חייהם היא מתחת לממוצע,

ביניהם כאלה שלא מגיעים לבית ספר תיכון, וביניהם כאלה שלא מגיעים למה שאנחנו קוראים חינוך על-תיכוני, וכן בשטח הבריאות, הסעד וכדומה.

אני מדי שנה בשנה שומע את זעקת שר הסעד, בזמן הדיונים בתקציב, הוא בוודאי חשב שאני לא רוצה לתת לו כסף, אני חשבתי שאין כסף.

אני בדרך כלל חושב שלא תעבורנה שנים רבות, אם נלך לפי הסידור הזה, שמדינת ישראל ועם ישראל ייהפכו ל"מס עובד" לגדה, ואחר כך בהמשך הזמן זו תהיה קודם מדינה דו-לאומית ואחר כך מדינה ערבית. אבל לא על זה אנחנו דנים עכשיו.

אני מתנגד לעניין, אבל עוד יותר אני מתנגד לשיטה, ועכשיו כשר בלי תיק עוד יותר קל לי לומר זאת.

אני קראתי את כל החומר שהועבר אלינו, ב-11 ביוני 1967 הוחלט שמייפים את כוחה של ועדת שרים - אני לא הייתי אז בארץ - להחליט בכל הנוגע ליחסים הכלכליים עם השטחים המוחזקים בידי הצבא. ב-18 ביוני באותה שנה החליטה הועדה לחלק את עבודתה בין שתי ועדות, להסמיך את ועדת השרים לענייני כלכלה, בצירוף שר הבטחון, להחליט בכל העניינים הכלכליים הנוגעים לשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל; להסמיך את ועדת השרים לענייני פנים ושירותים, בצירוף שר הבטחון, להחליט בכל העניינים שבחחום סמכותה הנוגעים לשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל. כן הוחלט למנות ועדת שרים לתיאום בין שתי הועדות האלה.

למען הדיוק עלי לקבוע שאלי הגיע המסמך הזה במקרה על-ידי הממונה על התקציבים, וזה לא הועבר למשרד האוצר. כנראה שבמקרה שהיה צריך לרון על זה בוועדת המנכ"לים, הוא קיבל זאת. אחר כך שמעתי שהעניין הובא לוועדת החוץ והבטחון. עד עכשיו ידעתי שבענייני תקציב יש סדר מסויים. ישנו שר האוצר, יש לו מחשבות מסוימות, הוא מביא זאת לממשלה, הממשלה דנה ומחליטה להעביר לוועדת השרים לענייני כלכלה, והיא מחדיינת עם כל השרים. שר החינוך בדיון

על התקציב אומר שפגענו בלשר העצמות של החינוך.

מדוע לא לנהל במדינת ישראל את הממשלה על-ידי

ועדת מנכ"לים? אפשר לעשות שם אותו הדבר. עם כל החשיבות שיש לד"ר ארנון, שהוא יושב-ראש ועדת המנכ"לים, ועם כל הכבוד לוועדה זו, אני מתנגד לצורה הזאת של הטיפול. ועוד יותר אני מתנגד לכך מפני שזה קשור באוכלוסיה הערבית. בין אם צימוקי ידליף זאת ובין אם לא - על כך ראש הממשלה צריך היה לענות - או מישחור אחר, עוד לא התחלנו לדון בתקציב, העובים צריכים לדעת שמשורר הבטחון רוצה להגדיל להם את השירותים ולהקציב לזה 106 מיליון ל"י? וכאן ישנו כל הפירוט של הסכום הזה.

נדמה לי שבזמן האחרון ועדת המנכ"לים חרגה

ממסגרת הסמכויות שהוענקו לה. ומדוע לא? אם היא יכולה לטפל בכל כך הרבה דברים כלכליים, חינוכיים ותרבותיים במקום השרים. מה אין פה ברשימה הזאת? - בניה, תחבורה, דואר, חשמל, בריאות, סעד, עיריות, שכר, תעסוקה, תיירות - כל מה שנוגע לממשלה כולה. לשם מה נחוצה הממשלה הזאת? האם יש ממשל כזה בעולם?

אני מתנגד ל-106 מיליון ל"י אלה לגופו של

עניין. כאשר יחליטו שצריך להשוות להם את רמת השירותים, אבל אני דורש שיהיה בירור בכל העניין של הגדה. אינני נכנס לשום דבר שבענייני בטחון, שמירה וכדומה, האוצר צריך להחליט פה ושם, כשזה שייך לאיזשהו משרד אחר. אבל כל מה ששייך למשרדים השונים ייעשה על-ידי המשרדים, גם אם זה צריך להיות באמצעות הממשל הצבאי.

על כל פנים, אני מתנגד לדרך הזאת שבעיני - ואני

אוהב להגיד מה שאני חושב - היא שקופה למדי. אני עכשיו שר בלי תיק ואין לי דרגה, אבל יחליטו ששר אחד נכנס לעניינים שנוגעים למשרדו של שר אחר. זה נפסק בשנים האחרונות. זה טבעי. אבל צריך שיהיה ברור שיש שלטון ויש ממשל, שלפיהם מתנהלת הממשלה הזאת. פה הוחלט או לא הוחלט על העניין הרגיש ביותר. אני יכול

להביא עובדות שיש בהן כדי להרגיז עוד יותר. בהמשך הזמן היה טבעי שזה יגיע לכך, אבל במקרה זה הדבר הבולט ביותר גם לגבי השירותים שמקיפים את כל משרדי הממשלה, גם בהרכב, גם בסכום וגם בצורת הטיפול.

אני מבקש שיוחזר לשרים כל מה שיש להם לעשות בכל מקום ומקום, בין אם זה בחברון ובין אם זה במקום אחר. אם יחליטו על הקמת שכונה בחברון - זה עניינו של משרד השיכון; אם יחליטו לשפר את הדואר בעזה - זה עניינו של משרד הדואר, ואז שר הדואר יופיע בעניין זה. אם מחפשים קשרים לתושבים, ותושבים שצריך לקרב את האוכלוסיה, אדרבה, יראו בכל עניין את שר ממשלת ישראל הנוגע בדבר, הוא ידבר אתם והם יראו מה שנותנים להם, אם יחליטו לתת.

אני תובע בירור בעניין ועדת המנכ"לים, כי מה שהיא עושה, זה כניגוד למה שהוחלט בשתי ישיבות של הממשלה.

אני זוכר, כמי שהיה יושב-ראש ועדת השרים לענייני כלכלה, שבשנה הראשונה אולי הובאו בפניה שני דברים שקשורים בדברים אלה. פעם ראשונה בענייני שכר, ולמחרת העניין פורסם בהיקף הרבה יותר רחב ממה שדובר עליו בועדה, שחנה "אנחנו נותנים לכם העלאה בענייני שכר", ועוד הפעם עוד איזה עניין כזה.

עוד אינני יודע אם יש לנו מספיק כסף לבטחון, אם יש לנו מה שנחוצה לחינוך, קראתי בעתון ששר האוצר אומר כי בכלל ענייני השיכון והבטחון עומדים במקום הראשון (השר י. אלון: הוא אמר קליטה) - קליטה ובטחון, בזה יצטרכו להסתפק. אני מבין שזה נובע מכך שחסרים לנו הרבה מאות מיליוני לירות.

אני מתנגד גם לגופו של עניין, כאשר מוחלט מה צריך לתת להם, צריך לראות זאת כחלק מישראל, כמו נצרת למשל, ואז יתנו להם. עוד יותר אני מחשיב את עניין קביעת השיטה וככל שהבירור יוקדם - יהיה יותר טוב.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אני רוצה להציע שתי הצעות פרוצדורליות ולהעיר

הערה לגופו של עניין.

קודם כל להצעות הפרוצדורליות:

א) אני מציע שהממשלה עקרונית, במצב הנוכחי של הקופה, לא תרון על כל הצעה שיש עמה הוצאת כספים, בלי שזה יהיה כרוך בדיון על התקציב. זאת אומרת, כל הדברים יקובצו יחד ויידונו עם המשרדים הנוגעים בדבר ויובאו להכרעת הממשלה. אחרי שאושר התקציב, במשך שישה חודשים יתאפקו מכל הצעת החלטה על הוצאת כספים, עד שיובא תקציב נוסף, אם יהיה. אם הממשלה רוצה להוציא הוצאה מיוחדת לשעת דחק, היא חייבת לצרף להצעת ההחלטה החלטה על הכנסה או העברה, או שהיא מחליטה על הכנסה ממס או ממילווה, או שהיא מחליטה להוריד סכום זה ממשרדי ממשלה אחרים, אחד או שניים או כולם. הממשלה אינה יכולה כל השנה לרון על הוצאות שאין להן שום שייכות למסגרת התקציבית שנקבעה על ידה.

הצעה פרוצדורלית שניה, לגבי הצעה זו נראה לי שהעניין צריך היה להיות מוגש על-ידי המשרדים השונים. כל שר יכול לא רק לגלות יוזמה, אבל זה שראש עיריית רמאללה חושב שנחוץ לו סמינר למורים, משרד החינוך צריך היה להחליט ולחשוב היכן לעשות זאת, אם הסמינר למורים עוביים בחיפה אינו מספיק, האם צריך גם ברמאללה, ולפי הערכה שלו לגבי הצורך במורים עוביים יביא הצעה במסגרת תקציבו ותכניתו. הוא הדין לגבי הבריאות או כל אחד מהסעיפים האחרים. לא נראה לי שזה נכון שהממשלה תרון בזה בלי שהמשרדים הנוגעים בדבר החליטו בדבר, שמביאים תכנית לממשלה. לגבי סדר הביצוע בשטח שיש ממשל צבאי, קשה לשנות זאת; השאלה כיצד מבצעים זאת - זו שאלה אחרת. לגופו של דבר זה צריך להיבדק. אם שר הבריאות יחליט שצריך לשפר את שירותי הבריאות בשטחים הוא ידון בזה, בפרט כאשר יכול להיות שכאשר נדון בתקציב - אינני אומר שיהיה כך - עלול

להיות שתהיה הקפאה של שירותי הבריאות בתוך שטח המדינה, ולא ישפרו שום דבר בשנה הבאה, כי לא יהיה כסף לשיפור, זה עלול לקרות. צריך לשקול אם באותו זמן יהיה כסף, או לא יהיה.

לגופו של עניין, לאחר הדיון הזה, ולאחר שהמשרדים ישקלו בדבר, תהיה שאלה אם יש בהקציב כסף לזה או לא, כרגע אינני יודע.

שר הבריאות י. ברזילי:

יש כאן שני דברים שונים. יש בעיה של סדר הגשת הדברים להכרעה לשולחן הממשלה, וישנו העניין לגופו. יכול להיות שלגבי סדר הגשת הדברים צודק השר פנחס ספיר, אבל לגבי נופם של הדברים העניין הוא קצת אחרת.

ההצעה הזאת לא ירדה עלינו OUT OF THE BLUE. MOON. המספרים האלה שהממשל הצבאי מביא לכאן לנבי משרד הבריאות למשל, הם במידה מסוימת מספרים של משרד הבריאות. השאלה היא אם הממשל הצבאי צריך לרכז זאת.

שר הבטחון פ. דיין:

אותה פניה היתה אל כל משרדי הממשלה. אין אף משרד שלא פנו אליו.

שר הבריאות י. ברזילי:

השאלה אם דווקא הממשל הצבאי צריך לרכז זאת ושר הבטחון צריך להביא זאת, או שועדת השרים לענייני כלכלה ושר האוצר צריכים לרכז זאת, זו סוגיה אחרת. אבל העניין כשלעצמו, מה צריך להיות בשטחים המוחזקים בתחום הבריאות, הדבר הזה נבדק על-ידי משרד הבריאות, המספרים נבדקו על-ידי משרד הבריאות והוגשו על ידו.

דבר שני, בשעתו היה פרינציפ - אדבר בשביל עצמי, יכול להיות שבהתחלה הייתי בין אלה שחשבו שזה פרוביזוריום. לא ייקח כל כך הרבה זמן, ואז אמרו: בינתיים נקיים את רמת השירותים בדיוק כמו שהיתה לפני שאנחנו באנו לשם. בינתיים אנחנו כבר יושבים שם מעבר לשנה, יש מי שאומר יותר, ויש מי שאומר שיהיה הסדר כזה או אחר, אבל האמת היא שהרמה, למשל בתחום הבריאות, היא יותר נמוכה מאשר לפני שאנחנו באנו, כי הפרסונל לא נשאר שם, הוא גם לא נשאר באופן פרופורציונלי לאוכלוסיה, גם היו פעולות מלחמתיות ששיבשו הרבה דברים, ולא רצינו לתקן את הדברים באופן יסודי.

השאלה היא אם אנחנו רוצים להשוות, או לא להשוות, ולהעלות את הרמה או להשוות למה שהיה פלוס...

השר ט. בנין:

בשירותים הרמה עכשיו היא פחות ממה שהיה בזמן

הירדנים?

שר הבריאות י. ברזילי:

בכמה שטחים כן.

שר הבטחון ט. דיין:

הירדנים קיבלו בשביל השירותים האלה כספים

ממוסדות בינלאומיים.

שר הבריאות י. ברזילי :

לי נדמה שהרמה צריכה להיות כמו אצל הירדנים פלוס משהו. יש כמה שטחים שבהם היא מוכרחה להיות פלוס, מפני שהם כל כך אלמנטריים לגבי האוכלוסיה, שהיום אינם מקובלים אפילו בכווית. לא יכול להיות קנה מידה אחר.

בשביל שלושה-ארבעה חודשים אפשר היה להגיד שנקיים את הרמה בדיוק כמה שהיתה עד אז. היום זה לא בדיוק כך. גם נוצרים מטרדים שונים שמחייבים השקעות.

אני חושב שלגופו של עניין מוכרחים לדון על זה. אינני נכנס עכשיו לסוגיה מי מביא זאת ואיך זה צריך להיות מובא. יתכן שהשר פנחס ספיר צדק, אבל שהממשלה צריכה לדון בזה - אין לי ספק.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נדמה לי שלא על זה הוא דיבר, יכול להיות שהוא יציע לדון ולהקטין ממה שהיה בשנה שעברה.

שר הסעד י. כהנא :

אני חושב שיש להבריל בין שני דברים. השר ברזילי דיבר כאן על הצד הפרוצדורלי. אינני רואה שום פגם בכך שהממשל הצבאי, האחראי למיליון תושבים, מרכז את החומר.

בכל אופן, מה שנוגע למשרד הסעד אני יודע שנשאלנו. גם לפי החוק הבינלאומי, השרים אינם עומדים בתור להופיע שם - באופן פורמלי זה נעשה על-ידי הממשל הצבאי.

אנחנו לא יכולים להעלים עין ממצבם של מיליון חושבים. אנחנו ישראל ולא ביאפרה. אם יהיה ויכוח, הייתי חושב שהממשלה צריכה לקבוע - ואני אכלול זאת בתוך הצעתי - איפה זה חיוני, ושיהיה איזה נפקא מינה, ואז יגיעו להחלטות סלקטיביות. יכולים להגיד שאם יש חצי מיליון ל"י, צריך קודם כל לטפל במניעת מלריה, או שלא יהיה רעב ממשי, וזה גם מעשה פוליטי. יכולים להחליט שאם מוצע פה להעלות את השכר באופן גלובלי עוד עד גובה מסויים, הייתי אומר: לא כל כך מהר, יש זמן.

אני חושב שהדיון צריך להתקיים, ויתכן בפורום של ועדת השרים לענייני כלכלה, או עם הנחיות מסוימות בוועדת המנכ"לים, אבל להשתמט מהדיון לא יכולים.

אינני חושב שהשר דיין חשב שיקבל את כל הסכום באותו גובה שהוא מציע, אבל גם הוא אומר שאם הממשלה מחליטה עקרונית, אז יעברו את הפרטים ויעבירו זאת לוועדת השרים לענייני כלכלה.

אני מציע להחזיר זאת לוועדת המנכ"לים ולראות מה נחוץ בשביל השלום שלנו, השלום הפוליטי והשלום הנפשי.

דו"ח פ. ספ"ר :

ועדת המנכ"לים הופכת לממשלה שניה.

שר הסעד י. בורג :

אני מוכן שזה יידון פה, אבל ראש הממשלה בכל פעם מזכיר לנו שיש למעלה משלושים סעיפים בסדר היום. לי אין נפקא מינה, אבל יתכן שהממשלה תחליט שזה שייך לוועדת השורים לענייני כלכלה. אני אומר שאי אפשר ללא דיון. אם ידונו, יצטרכו להחליט באופן סלקטיבי מה חיוני לכולנו ומה הדברים שמוכרחים לחכות בביצועם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מתקרב לרצון להציע לחסוך את הדיון, כי בלאו הכי לא נחליט היום החלטה סופית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ההצעה מורכבת משני חלקים. היא מורכבת מחלק עקרוני הכתוב כאן בקיצור: שבשנת התקציב הבאה תועלה רמת השירותים הציבוריים ורמת ההכנסה של החושבים בשטחים המוחזקים, מעל לרמה שניתנה להם בשנה הראשונה. לזה מצורף פירוט ותרגום.

אין ספק שהשאלה הזאת יש לה שני צדדים. יש לה בראש וראשונה צביון פוליטי, ובמידה מסויימת, במידה לא קטנה, 100 מיליון ל"י זה הרבה כסף, אבל בכל זאת 100 מיליון ל"י בתקציב די גדול, ויש לזה חשבון כספי. אינני חושב ששר האוצר הציע לנו דרך לטפל בזה, לא לדון בזה חצי שנה, וכאשר יהיה דיון על התקציב - ידונו גם בזה.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אני מעוניין שידונו בה כשעת הדיון בתקציב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אבל ראשית כל צריך לקבוע את העקרון. בדרך כלל בענייני בריאות, אם שר הבריאות יסתדר עם שר האוצר ואין ערעורים בעניין זה, כאשר הממשלה דנה בתקציב, היא אינה מטפלת בנושא הזה.

אחרת המצב אם אנחנו מקבלים את ההשקפה הכוללת הזאת בכל או במקצת או לא, וזה לא יכול להיעשות אנב דיון גלובלי של התקציב. יכול להיות ששר הסעד בדיון על תקציב הסעד יגיד שהוא רוצה להגדיל את התקציב שלו ככל שיעלה על דעתו בשטח אחר, ודווקא בשטח זה יאמר שלא אכפת לו שזה יישאר כמו שזה, ויכול להיות, גם לפי דעת שר האוצר לשעבר, פנחס ספיר, שהתקומם נגד השלטון הגדול שישנו לוועדת המנכ"לים.

נכון הדבר שמבחינת קונסטיטוציות זה מושג קצת יוצא דופן, ולמעשה הם מטילים עליהם אחריות יתר מכפי שהם יכולים לשאת ויותר מכפי שעריכים להטיל עליהם.

אני חושב שליד השולחן הזה, אם הויכוח יהיה כולל, לא נתקדם בהרבה. הייתי מציע לראש הממשלה שלבירור השאלה הכוללת של ועדת המנכ"לים וכו' תהיה ועדת שרים שתבדוק את השאלה המיוחדת הזאת, ואת השאלה הזאת בתוך מסגרת השאלה הכללית, ואז הדבר יובא להחלטת הממשלה. אם ראש הממשלה רוצה לקצץ את הדיון, הדבר לא יבוא לבירור מלא כפי שמחייב העניין החשוב הזה.

לכן הייתי מציע שתהיה ועדת שרים שתדון בהצעה זו, ותדון בכלל בקומפלכס של השאלה, ואז תהיינה מסקנות מחייבות.

כמובן שתהיינה השלכות על התקציב, אז השרים יצטרכו להביא בחשבון מה התקציב שיש להם ומה אין להם.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

לעצם ההצעה, אני מצטרף להצעת שר המשפטים שהשאלה תהיה נדונה בתשלובת מדינית-כלכלית, לא רק מדינית ולא רק כלכלית. זוהי שאלה מסובכת, ואם יש צורך להקים ועדת שרים מצומצמת בראשותו של ראש הממשלה, זו תהיה ההודמנות לרון בשאלה זו, זה גם משתלב בדיון הכללי. לכן אינני רוצה לקבוע עמדה לגבי עצם ההצעות.

אני חושש שיש לזה מידה מסוימת של מקריות ולא כתוצאה ממדיניות. היה זמן שרצו להתזיק שטחים ברמה מבלי לפתח אותם, על-מנת לא להוסיב ערבים חזרה בשטחים שהם מעבר לגבול. זה לא דבר אדמיניסטרטיבי, זה דבר מדיני ממדרגה ראשונה שמשתלב בבעיה הכללית.

אבל ברוח טובה עלי לומר שאינני רואה עצמי פטור מלהעיר כמה הערות על שיטת פעולתנו במשרדי ממשלה. עכשיו יותר קל לי, כי בחוקף חפיקי במסגרת משרד קליטת העלייה, אני עומד בקשרים עם רוב משרדי הממשלה מבלי שהדבר ייראה כהתערבות בפעולת משרד ממשלתי אחר.

השר בורג דיבר על סטטוס משפטי. הסטטוס המשפטי קיים בשטחים המוחזקים, פרט למזרח ירושלים, וזה ממשל צבאי. הממשל הצבאי פירושו הצבא. לגבי התושב הערבי שחי בשטחים המוחזקים, הכחוכת היא הצבא, ומעל לצבא יש גם ממשלה. כמובן ששר הבטחון כפרנסט לענייני הבטחון של הממשלה, אחראי לענייני הבטחון ואחראי לענייני הצבא, אבל לגבי התושב הערבי, מעמדו של שר הבטחון דומה ושווה למעמדו של כל שר בממשלה, בין אם הוא עוסק בתעסוקה או בסעד או בבריאות. כמובן שבאופן טבעי, כאשר צוות צבאי אחראי שם לחוק ולסדר ולבטחון, יש ממשל צבאי של אנשים במדים, ובדרך הטבע שר הבטחון מצוי יותר בשטח, אבל זה לא נותן לו סטטוס אחר מאשר לכל שר אחר לגבי האוכלוסיה במקום.

אני אומר את כל הדברים האלה ברוח טובה, ואני מבקש את שר הבטחון להאמין לי. לפני כמה שבועות ביקרתי ברמת הגולן. יש שם שטח מוחזק, לפי דעתי, יותר להלכה מאשר למעשה. אחרי ביקורי זה הגיש שר הבטחון שאילתה, אינני זוכר אם זה היה במסגרת הממשלה או במסגרת ועדת השרים לענייני בטחון, ושאל מדוע הודעתי איזו הודעה שם. כדי להרגיעו ציטטתי אז כתבה מ"דבר", שלפיה אמרתי שאנחנו פועלים באמצעות הממשל הצבאי. אבל גם אילולא זה יכולתי להגיד מה שאמרתי, וזה איננו עניינו של שר הבטחון יותר מכל שר אחר (השר ז. שרף: כחבר ממשלה) - כמובן בחור חבר הממשלה. אבל אצל שר הבטחון ישנה בעניין זה שיטה שאינה מקובלת עלי.

לדוגמה, לפני חצי שנה בערך יזמתי הצעה לבדוק את שוק העבודה בגליל ואת מצב הדרוזים בגולן, והכוונה הייתה להבטיח להם שכר הוגן ולקדם את האינטרסים שלהם לגבי הביטוח הלאומי. לפני שהבאתי הצעה זו לוועדת המנכ"לים הייתה לי שיחה בעניין זה עם שר האוצר דאז, וכאשר היה צריך להביא זאת להכרעה, הייתה לי שיחה עם שר הבטחון, ומנכ"ל משרד העבודה הביא זאת לוועדת המנכ"לים.

כעבור 48 שעות או אולי קצת יותר ביקר שר הבטחון ברמת הגולן והוא מבשר לדרוזים שפותחים את שוק העבודה לפניהם, שיהיה להם שכר שווה ושגם יקדמו אותם במסגרת הביטוח הלאומי, לכאורה יפה, אבל היה שיקול מדוע עוד לא לפרסם זאת באותו יום. אבל אם לפרסם זאת, מוטב להשאיר זאת לאותו שר שעוסק בחלק הקשה של התפקיד הזה.

דוגמה שניה, בשעתו יזמתי כשר העבודה פתיחת יער יתיר, בקרבת הקו הירוק דרומה מחברון, כמקום תעסוקה למובטלים בהר חברון. היוזמה הייתה שלנו, העניין הובא באישורי לוועדת המנכ"לים באמצעות מנכ"ל משרד העבודה. היות וזה לא היה קשור בתוספת תקציב, היות וזה אותו שר עבודה כמו בגדה, לא עשינו מזה בעיה תקציבית, אבל בכל זאת, אנב דיון בתחום הממשל הצבאי בוועדת השרים, סיכמנו שלא ממהרים לפרסם זאת ברבים. אמר אז שר הבטחון: מי אחראי לכך

שכתב "הארץ" ארציאלי בבאר-שבע לא יפרסם זאת? למחרת היום מבקר שר הבטחון בחרון ואחר כך מבשרים זאת מעל גלי האתר ובעתונות, שמיום המחרת שולחים כך וכך פועלים לעבוד בתחום שירות התעסוקה הישראלי ביער יתיר. זה גם כן לא אסון, אבל חורג מהתחום.

דבר שלישי, סיכמנו בועדת השרים לענייני כלכלה, כי במידה ונזדקק לכוח אדם בתחום השירות הישראלי, זה ייעשה בשיתוף עם הסדרות העובדים ובשכר שווה, רק כאשר לא תהיה ברירה, כאשר נרגיש חוסר בכוח אדם. כעבור כמה ימים מבקר שר הבטחון בשכם ומבשר לפועלי שכם שהם יוכלו לעבוד בנתניה. לא ברור מדוע הוא אמר דווקא נתניה, אבל במקרה זה שר העבודה החדש היה צריך להודיע זאת. זה לא משנה. אני לא דואג לו לתעסוקה.

הוא הדין לגבי האוניברסיטה, בשכם או ברמאללה מודיע שר הבטחון, בשיחה עם נציגי העיריות שם, שהוא תומך בהקמת אוניברסיטה בשכם. כעבור שבועיים או שלושה שבועות מבקר שר הבטחון ברמאללה ומודיע שיחמוך ברעיון של הקמת אוניברסיטה שם.

יפה, עכשיו השאלה תהיה אם האוניברסיטה תוקם בשכם או ברמאללה. כל הכבוד, ישנו שר הבטחון שהוא ההומניסט הכי גדול בממשלה והוא מבטיח להקים האוניברסיטה, אבל אם לא תקום האוניברסיטה, יהיה אחראי לזה לא שר הבטחון אלא הממשלה, כי שר הבטחון אמנם הבטיח, אבל יתר חברי הממשלה הפילו את ההצעה. זה לא יכול להיות.

רבותי, אנחנו לא עושים זאת אפילו בישובים עבריים. בישובים עבריים אנחנו נזהרים מלומר שנמליץ בפני הממשלה לבנות בית חולים או מוסד אחר. את זאת אפילו שר הבריאות אינו עושה, אלא אם הוא יודע שיש חקציב לבית חולים. השיטה הזאת של "אני בסדר, אבל היתר אינם בסדר", דבר זה אינו מקובל עלי. לא לגבי האוכלוסיה היהודית, לא לגבי האוכלוסיה הערבית שבשיפוט ישראל ובוודאי לא בשטחים המוחזקים. זה לא זילך כך.

לכן אני אומר, שכל מה שנוגע לטיפול ישיר באזרחים בשטחים האלה, נוגע למושל הצבאי. קציני השדה בשטח מתמנים על-ידי המשרדים הנוגעים בדבר, והמדיניות בתחומים האלה יקבע השר הנוגע בדבר תוך תיאום במוסד גג שייקבע או הממשלה כולה; אם זה עניין מיוחד, תדון בזה הממשלה כולה, או הועדה הנוגעת בדבר או ועדת שרים מיוחדת. זו לא מדינה בתוך מדינה. זה לא יכול להיות שנתבא שם כלשונות שונות ונפלוש אחד למשרדו של השני.

יכול להיות שועדת המנכ"לים גם מחייצת וכל מנכ"ל מביא את ההצעה שלו. זו ועדה יעילה, ואני בעד המשך קיומה, אם כי היא כמעט נישלה כל משרד וכל שר שעומד בראש המשרד. אני לא לפי זה קובע את יחסי להצעות. אני מבקש סליחה אם הרשיתי לעצמי להעלות את הבעיה באופן הכי גלוי, כי היא נמשכת הרבה זמן והיא אינה לטובתנו.

שר הבטחון ט. דיין:

קודם כל השאלה היא מי יהיה הגוף שינהל את הדברים היומיומיים, מה שעושה ועדת המנכ"לים שכראשה עומד מנכ"ל משרד האוצר. כבר שמעתי לפני זמן מה מפי השר פנחס ספיר, כאשר היה שר האוצר, שדעתו אינה נוחה מהטיפול הזה של ועדת המנכ"לים וכו'. אמרתי אז, ואני חוזר על זה עכשיו: הממשלה תחליט מי יעשה זאת. לא רוצים ועדת מנכ"לים - לא תהיה ועדת מנכ"לים. אבל לא זה מרגיז אותי, קצת מתמיה אותי אם חבר בממשלה סבור שהדבר צריך להתנהל לא על-ידי גוף זה אלא על-ידי גוף אחר, הוא צריך להציע זאת. בינתיים עושה זאת ועדת המנכ"לים כשבראשה עומד מנכ"ל משרד האוצר, אני חושב שזה טוב, מישהו חושב שזה לא טוב, אז הוא צריך להציע שינוי. השר פנחס ספיר סבור שצריך לשנות - יציע שינוי.

השאלה שהבאתי הנה היא שאלה עקרונית. אני רוצה להגיד לשר האוצר, נובחת בזה כבר איוה חודשים, שאי אפשר שכל שר יקבע את המדיניות. יכול שר לקבוע דברים מבלי שתעניין אותו שאלת רמת החיים?

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אבל יכול השר און לחשוב שהוא יכול לספק מורים ערביים על-ידי הסמינר למורים ערביים בחיפה. רק הוא יכול לבדוק זאת.

שר הבטחון ט. דיין:

אבל לא זו השאלה שהבאנו לכאן. השאלה שהבאנו לכאן היא קודם כל שאלת רמת השירותים. יכול להיות שר אחר, נניח שר הסעד, יאמר: זה לא מעניין אותי, ויכול להיות שר אחר שיאמר שזה כן מעניין אותו, ושר הבריאות יוסיף שם שירותים. אני כשר בממשלת ישראל מעניין אותי מאוד אם אנו מקיימים רמת שירותים יותר גרועה מרמת השירותים בזמנו של חוסיין, או שמנסים לומר שכרזוננו להתקרב לרמת השירותים של מדינת ישראל. אינני סבור שזו שאלה שכל שר יכול להחליט בה, זו שאלה שלגביה הממשלה צריכה לקבוע מדיניות.

דבר שני, עניין החינוך. היתה הפניה הזאת, העברנו אותה למשרד החינוך, ומשרד החינוך בשעתו וגם עכשיו אינו תומך בהקמת סמינר. הבאתי עניין זה לוועדת השרים לענייני בטחון. אמרתי שאנו צריכים להשיב להם אם נותנים להם רשיונות יציאה כדי לצאת ללמוד בדמשק, או לא. שאלתי את שר החינוך אם הוא מתנגד לכך שהדבר יבוא לדיון, היות ויש חילוקי דעות בוועדת השרים לענייני בטחון. הוא אמר אדרבה, בוועדת השרים לענייני בטחון אמרו שזה עניין לממשלה.

אני יושב בממשלה, אדוני שר האוצר, כיוון שאתה לא חבר בוועדת השרים לענייני בטחון אולי לא עקבת אחרי כל הסיבוב הזה. ובאמת השאלה אם לתת להם לנסוע לדמשק אינה מותנית בשאלה אם שר הבטחון חושב כך או חושב אחרת. נניח, השר אלון, שהיתה מדיניות כזאת, יכולה להיות מדיניות להקל או לשפר, בגלל זה אני אומר שהממשלה צריכה לקבוע מדיניות בעניין זה.

ודאי שיש לדבר זה השלכות תקציביות. פה ניתנו רק דוגמאות. אין אף משרד ממשלתי שלא דובר אתו על זה לפני שהדבר הובא הנה.

דו"ש פ. ספ"ר:

עם משרד האוצר לא דובר על כך באף מלה.

שר הבטחון ט. דיין:

לי נאמר שכן דובר, אבל יכול להיות שלא. נאמר לי שדובר עם כולם. ההוראה היתה לדבר עם כולם, חוץ מזה שהדבר היה בועדת המנכ"לים שהיושב-ראש שלה הוא מנכ"ל משרד האוצר, אז מה פירוש לא דובר?

דו"ש פ. ספ"ר:

יושב-ראש הועדה, ד"ר ארנון, אמר לי שהוא רוצה לעכב את העניין כי אינו מבין אותו.

שר הבטחון ט. דיין:

אני יודע שביקשו לעכב, ובגלל זה הובא הדבר לממשלה.

על כל פנים, דובר על כך שיש לפנות לכל משרד ומשרד, ויש משרדים שכתבו כי הם סבורים כך או אחרת. זו שאלה של מדיניות, ודאי תהיה החלטה. אני בעד זה שהממשלה, ישירות או על-ידי ועדת שרים, תקבע מכניזם, אם

ועדת המנכ"לים או גוף אחר עושה את הפעולה. נדמה לי שאותה ועדת מנכ"לים תצטרך לקבל הנחיה כללית, יש הצעה, כך וכך זה צריך לעלות, והיא תחליט.

ולאחרונה להערותיו של השר אלון. יתכן שהוא צודק בחלק מהדברים. אני נפגש מדי פעם בפעם עם ראשי עיריות ומנהיגים ערבים, לא לעתים קרובות, זה יוצא כמה פעמים בשנה. באותן פגישות הם מעלים שאלות, על חלקן אני עונה תשובות שליליות, אם זה נוגע לרשיונות או ביטול חוזה וכדומה. יתכן שתוך כדי הדיון יש והם מעלים בקשות, כמו רשות לקרוב לעבוד בארץ וכו', ואז אני עונה תשובה שלילית. כאשר אינני עונה תשובה שלילית, יכול להיות שאם תוך כדי שיחה אני אומר: הדבר נראה לי, צריך להביא זאת לממשלה, הם כאילו מקבלים זאת כהבטחה. יכול להיות שמדי פעם בפעם אני אומר דבר כזה, אז אולי לא צריך לומר. כלומר, לא לתת תשובות חיוביות, רק תשובות שליליות. יתכן שתוך כדי הבירורים, שהם בדרך כלל לא קלים ולא נעימים, אני אומר דבר כזה. אבל אני מקווה שתאמין לי, לא הביקור בחברון ולא הביקור ברמת הגולן נקבעו תוך 24 שעות. המועד של הפגישות האלה נקבע הרבה שבועות קודם לכן. כאשר הם מעלים בדיונים רשימה של דברים, בדרך כלל בדברים שהממשלה החליטה עליהם והשתתפתי באותו עניין, אני אומר שהוחלט בחיוב. יכול להיות שהתוצאה היא זו שאתה אומרת, אבל תאמין לי שהביקור נקבע חודש קודם, וכאשר הועלתה שאלת אפשרות העבודה, אמרתי מה שהוחלט. אבל לא שקפצתי על המציאה, היום היתה החלטה בישיבת הועדה ואז הלכתי לחברון והודעתי זאת.

אמרתי פעמים אחדות בעבר, ואני רוצה לתזור על זה, אין כל מניעה, אם כל שר מעוניין בענייני משרדו לבקר בשטחים, שיעשה זאת, אבל כפי שהדברים התגלגלו ומתגלגלים, במידה שיש ממשל צבאי, בשיטת הממשל הצבאי שר הבטחון יכול לבקר, ואז מעלים בפניו שאלות כלליות. מדי פעם בפעם אני אומר על דבר שהוחלט עליו שהתשובות הן שליליות, או שהן חיוביות. יתכן שלפעמים אני אומר שדבר מסויים צריך עוד לבוא לדיון, ואז מדברי משחמע כאילו אני בעד זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

פה התגלגלה זכות על-ידי השר פנחס ספיר, והועלה עניין שטעון בירור. אולי יש כאן כמה מחברי הממשלה שלא הבינו בדיוק במה העניין. הנה למשל השר בורג אומר שאצלו הכל בסדר. הייתי רוצה לשאול אותו: האם אתה ביקרת באיזה כפר או עיר שאתה נותן להם כסף לסעד?

שר הסעד י. בורג :

אפילו לפי המלצת משרד הבטחון ובקשתו, ביקרתי הן בחברון וגם בעזה ובעוד מקומות, באל-עריש חנכתי בית כנסת ובמקום אחר הבאתי ספר תורה. הייתי במקומות, ראיתי והתרשמתי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

או אני מבקש סליחה, אתה בקיא בעניין. פה חנכת בית וב"שיבת חברון" מסרת פה ספר תורה.

שר הסעד י. בורג :

ב"שיבת חברון" לא הייתי, אבל פתחתי לשכות סעד ונפגשתי עם ערבים בכל מקום, לפי בקשת שר הבטחון. הבינותי שאני עושה מעשים רבים וטובים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני איזה פעמים שאלתי את עצמי. יש לנו מדינה שנבולה מצד זה של הירדן, אמנם יש שם שלטון של ממשל צבאי. האם ראש הממשלה צריך לבקר, או לא צריך?

טגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

זה ראוי לשיקול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אף אחד לא קבע, אין חוק, אבל זה נעשה. יש ממשל צבאי לרבע מיליון ערבים, אז אני חושב שהפרוגמטיה שלהם תסתדר על-ידי משרדים שונים. זה בכל זאת חלק מארץ-ישראל.

אבל לגבי מיליון הערבים יש שאלה, איך הממשלה מטפלת בהם, מה הקשרים של הממשלה עם הכפרים והערים והצרכים שלהם. שמענו מה שהשר דיין סיפר כאן. יש כפרים ערביים שמבקשים לעשות קידוחים. הייתי רוצה לדעת אם שר החקלאות בדק את זה ואם הוא יודע פרטים, כדי שאנחנו נוכל להחליט.

פה יש שני דברים, ישנו הדבר המדיני, יתכן שמבחינה מדינית אנחנו לא רוצים, ויתכן שמבחינה כלכלית כן רוצים. אז אנחנו צריכים לדעת את הטכניקה, מי מה, ומה עושים עם המים. יכול להיות שאם איננו עושים את סקר המים, נגיד לערבים: ניתן לכם מים, אתם תנו קרקע ונניח מישור. מתקבל כאילו כל העולם רוצה ליישב פליטים ורק אני לא. אז צריך אולי משהו לעשות. יש דברים שמתפתחים מעצמם.

שר הבטחון מ. דיין:

משרד החקלאות הוציא 20 סקרים על שאלת המים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אז משרד החקלאות אינו ממלא את תפקידו, כי הממשלה רוצה לדעת איפה יש מים ואיפה אין מים. אנחנו עוד לא יודעים איך להתמודד עם הבעיה הזאת. אני יודע שב"דיעות אחרונות" כתבו נגדי שכולם רוצים ליישב פליטים, ואני לא כל כך רץ לזה. יש לי 77 נימוקים בעניין זה. אבל אם באיזה שטח יודעים משהו יותר, נדע גם אנחנו.

אם מישחו היה אומר לי שבעוד חודש כל העניין הזה ייגמר. כל ארץ-ישראל עד הירדן תהיה שלנו, אז ברור ששר החקלאות ערוך לפעול בכל הארץ, כשם ששר הבריאות צריך להיות ערוך לפעול בכל הארץ. אבל הנה עברה שנה ורבע, ואנחנו רק עכשיו רוצים להתחיל לשבת ולחשוב, ובעצם זה שייך לאותו דיון כללי שאנחנו רוצים לקיים. אין לי טענות, אבל אני רוצה לדעת איך מתנהל העניין הזה של ועדת המנכ"לים לגבי הקשרים שלהם עם הקליינטורה הזאת. יכול להיות שאינני יודע ויגידו לי שיש להם קשרים מצויינים לא פחות מאשר ליהודי בחצור, והשר הנוגע בדבר היה במקום והם הכירו אותו. שר הסעד הביא ליהודים שם ספר תורה, אינני יודע מה יביא לערבים.

המצב כפי שהוא היום מוכיח שהעניין הזה התפתח קצת אנומלית. יתכן שמתוך חוסר ידיעה נדמה לי לפעמים שאנחנו יותר מדי "ברונים" בשכיל העולם הזה, מפני שחוסין קיבל כסף למטרות אלה או מאנגליה או ממוסדות בינלאומיים אחרים, וגם מאמריקה, והוא יכול היה לתת שירות ברמה יותר גבוהה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון :

או שהוא קיבל כסף מארצות הנפט.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ועכשיו הוא משלם לאותם האנשים שמקבלים משכורת

מאתנו.

השאלה היא אם אנחנו יכולים כך להמשיך. יכול גם להיות שאם מבחינה מדינית זה כל כך טוב - ואני מתכוון בייחוד לחלק של עזה, ובעניין זה אין חילוקי דעות עם השר דוין - מאוד הייתי רוצה שכל אלה שמסתובבים שם, אפשר יהיה ליישב אותם בגדה. אני לא מאמין שאפשר ליישב שם פליטים, בוודאי לא יהודים, אבל יתכן שאינני יודע. אולי אפשר למצוא שם הרבה מים. אני עד עכשיו שאלתי פעמים אחדות את שר החקלאות מדוע לא קורחים שם כדי לדעת אם יש או אין מים. בדרך הטבע עוברים שבועות עד שהדברים נעשים.

אם נגזר או הוטל או ניתן לנו לחיות כך הרבה זמן, אז יש שאלה של הפוליטי היסודית של הממשלה. השאלה אם הממשלה יכולה להופיע כ"ברון" מתוך נימוקים מדיניים שאינני מבטל אותם, ויעלה כמה שיעלה, אבל הכל צריך להיות. אז בעניין זה צריך להחליט.

אחר כך מוכרחים למצוא דרך שכל משור יחיה עם העניינים האלה כפי שהוא חי, טוב או רע. אינני אומר שאנחנו יודעים את הכל ביחד חלקי ישראל בפרטי הפרטים, אבל רצוי שהמשרד יידע את הדברים לפרטי פרטים, וגם הוא וגם אנשיו יידעו אותם, יידעו אותם מבחינה כלכלית, גם אם בממשלה לא תמיד יודעים אותם בדיוק כמו שצריכים לדעת, לענייני בטחון יש שר הבטחון, בענייני משטרה יש שר המשטרה. כל אחד צריך לדעת על הדברים. אם מישהו יאמר לי שבועד חודש-חודשיים זה יירד מהפרק, אז אולי לא כדאי לעורר את העניין.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

זה לא חודש ולא חודשיים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

העניין התפתח קצת מעצמו. ואני מציע שנדון על סודי העבודה של המשרדים בשטחים והגבולות, כפי שעושה אותה הועדה של המנכ"לים. אולי יתברר שאין צורך בועדת המנכ"לים. סוף סוף לכל שר יש המנכ"ל שלו, יבוא המנכ"ל ויגיד לשר: ביקרתי פה, הייתי שם, אלה התביעות ואלה הדרישות. אתה רוצה, תאמין לי. אתה לא יכול לסמוך עלי, תודיע שביום זה וזה שר זה וזה מקבל שם אנשים. שר הבריאות מקבל אנשים שיש להם תביעות וטענות בשטח הבריאות. אחרת נוצרת קצת אנומליה. אני בטוח שיכולות להיות דעות שונות.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לכן הצעתי שחיה ועדת שרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מתנגד.

השר פ. ספיר:

אני מציע שיהיה בירור בממשלה על דרכי הפעולה המשקית, הארמיניסטרטיבית והשירותים הסוציאליים בנדה המערכית ובשטחים אחרים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

גם אני מציע שהבירור בעניין זה יהיה בממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ואחר כך תהיה ועדה. יכול להיות שבצמנו נגיע למסקנה או שתהיה ועדה, זה כבר קשור קצת בדיונים על התקציב החדש.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בעניין זה יש עוד קצת זמן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הרבה זמן אין, כי אנשי התקציבים רוצים לדעת איפה הם עומדים. הפנישה הראשונה שלי הבוקר היתה עם שר האוצר ועם יושב-ראש הנהלת הסוכנות וגזבר הסוכנות, והם דורשים עוד 35 מיליון ל"י, הואיל ובהתחלה חשבו שהשנה יהיו 15 אלף עולים, ועכשיו יתכן שיהיו 25 אלף עולים, והם תושבים שיחסר להם כסף. נמשיך את הדיון הזה בישיבה הבאה.

מ ח ל י ט י ס: לדחות לישיבה הבאה את המשך

הדיון בנושא הנ"ל ובעניין סדרי העבודה של משרדי הממשלה בשטחים המוחזקים.

הישיבה נועלה בשעה 13:15.